

**DANMARKS UAFHÆNGIGE
JURIDISKE TÆNKETANK**

Rapport:

RETSSIKKERHED FOR GRØNLÆNDERE I UDSATTE POSITIONER I DANMARK

Af Birgitte Arent Eiriksson og Mette Fjord Kristensen

Retssikkerhed for grønlændere i udsatte positioner i Danmark
© Justitia og forfatterne, 20223

Justitia - Danmarks uafhængige juridiske tænketank

Fruebjergvej 3. 2100 København Ø

www.justitia-int.org

info@justitia-int.org

Justitia er Danmarks eneste juridiske tænketank, der alene har fokus på retssikkerhed og frihedsrettigheder. Justitias formål er gennem analyser af høj faglig kvalitet og fremsættelse af konkrete juridiske løsningsforslag at påvirke den offentlige og politiske dagsorden med henblik på at fremme en politisk kultur, hvor disse værdier nyder den nødvendige respekt.

Justitias publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Rapporten er blevet til med støtte fra:

Indhold

1	Resume og anbefalinger	2
2	Indledning	4
3	Komplekse problemstillinger	7
4	Grønlandere i udsatte positioner i Danmark	8
4.1	Sociale udfordringer m.v. for grønlandere i udsatte positioner i Danmark	8
4.2	Dårligere sagsbehandling af grønlandere hos de offentlige myndigheder?	11
4.3	Eksempler på faktorer, der kan medføre en dårligere sagsbehandling hos de offentlige myndigheder	13
5	Adgang til bolig	17
5.1	Midlertidige boligformer medfører risiko for forøget social udsathed	17
5.2	Mulighed for en mere permanent bolig	20
5.3	Vurdering og anbefalinger	26
6	Adgang til sociale ydelser, pensioner m.v.	28
6.1	Sociale ydelser og pensioner	29
6.2	Manglende dansk folkeregisteradresse	29
6.3	Dokumentationsproblemer	33
6.4	Lang sagsbehandlingstid	36
7	Mødet med det digitale offentlige Danmark	39
7.1	Digitaliseret offentlig sektor	39
7.2	Digital udsathed	40
7.3	Vurdering og anbefalinger	41
8	Udfordringer af overvejende social karakter	42
9	Metode	47
9.1	Juridisk metode	47
9.2	Data	47
9.3	Cases	47
9.4	Litteratur	48

Resume og anbefalinger

Grønland er en del af det danske rigsfællesskab, og grønlændere har som danske statsborgere samme rettigheder som andre danskere. Grønlændere bosat i Danmark er dog trods dansk statsborgerskab og lige rettigheder statistisk set mere socialt udsatte end andre danskere.

Manglende retssikkerhed og respekt for grundlæggende rettigheder kan siges i særlig grad at ramme samfundets udsatte grupper, som er mere afhængige af det offentlige system end andre borgere. På en række områder tegner der sig et billede af, at grønlændere i udsatte positioner i Danmark risikerer at være dårligere stillet end andre danskere i udsatte positioner. Rapportens forslag til, hvordan retsstillingen for grønlændere i udsatte positioner i Danmark kan forbedres på disse områder, skal sikre mere reel lighed mellem de to grupper.

Med denne rapport ses nærmere på de retssikkerhedsmæssige udfordringer i relation til grønlændere i udsatte positioners møde med de offentlige myndigheder i Danmark, særligt i forbindelse med flytning fra Grønland til Danmark. For det første ses der på deres muligheder for at få en bolig i Danmark, som kan være med til at skabe grundlaget for en stabil tilværelse. For det andet ses der på barrierer i forbindelse med at få adgang til offentlig forsørgelse, da adgangen hertil kan være afgørende for deres levegrundlag. Herefter ses der på deres særlige udfordringer i forhold til mødet med det digitale offentlige Danmark.

Rapportens fokus er primært strukturelle udfordringer af retlig karakter, og i rapporten fremsættes en række konkrete forslag til, hvordan retsstillingen kan forbedres på de ovenfor nævnte områder. I lighed med andre grupper af socialt udsatte i Danmark afhænger grønlændere i udsatte positioners retssikkerhedsmæssige udfordringer dog af en lang række komplekse forhold, der ikke alene kan forstås juridisk, og som kræver mere bredspektrede løsninger end de rent juridiske. Udfordringer af overvejende socialfaglig karakter beskrives derfor ligeledes i rapporten, og der redegøres for en række fokuspunkter, der kan medvirke til øget sammenhæng mellem de retlige og de socialfaglige indsatser for at styrke retssikkerheden for grønlændere i udsatte positioner i Danmark.

Sammenhængen mellem fokuspunkter i de overvejende socialfaglige indsatser og de retlige anbefalinger kan illustreres med følgende figur:

Dokumentationskrav

Myndighederne skal altid tage højde for, at grønlændere i udsatte positioner har vanskeligt ved at opfylde bevis- og dokumentationskrav i Danmark.

Tolkebistand

Myndighederne skal altid stille tolkebistand til rådighed for grønlændere i udsatte positioner i sager om ansøgning om bolig og sociale ydelser.

Oplysning

Myndighederne skal have tilstrækkelig viden om og opmærksomhed på bl.a. sprog- og kulturforskelle mellem Grønland og Danmark.

Tidlige tiltag allerede ved ankomst til Danmark eller lige derefter.

Bredspektrede tiltag med inddragelse af alle relevante parter i både Danmark og i Grønland.

Øget og ny viden hos fagpersoner om grønlændere i udsatte positioner i Danmark og i Grønland.

Fokuspunkter

Styrkelse af samarbejdet mellem myndighederne i Danmark og i Grønland.

Styrkelse af viden hos grønlændere i udsatte positioner om forskelle i sociale systemer mv.

Tværfaglige og længerevarende tiltag på tværs af faggrænser hos de danske myndigheder.

Bolig

Tilknytningskrav i forbindelse med social boliganvisning skal ikke gælde for tilflyttende grønlændere.

Sociale ydelser

Flere typer af social pension skal automatisk overgå til tilsvarende social pension i forbindelse med flytning fra Grønland til Danmark, og mulighederne for udveksling af oplysninger skal forbedres.

Digitalisering

Der skal være bedre adgang til personlig digital hjælp til grønlændere og mere opmærksomhed på digitale udfordringer.

Kontanthjælp ved tilflytning

Det skal tydeliggøres, at opholdskommunen er ansvarlig for, at tilflyttende grønlændere får den kontanthjælp, som de er berettiget til. Ankestyrelsen skal som tilsynsmyndighed følge op på dette.

1 Indledning

Projektet "Usynlige Udsattes Retsstilling" er et treårigt samfundsjuridisk forskningsprojekt, der har til hensigt at styrke retsstillingen for usynlige udsatte i samfundet. Projektet omfatter udsatte personer i Danmark, der på forskellig vis har svært ved at komme til orde i den offentlige debat og/eller opnå politisk bevågenhed, og som lider under retssikkerhedsmæssige udfordringer.

Justitia udgav den 24. juni 2022 forskningsrapporten "Usynlige udsatte i Danmark",¹ som er resultatet af projektets første fase. I rapporten identificeres 15 usynlige udsatte grupper, som i varierende grad lider under manglende retssikkerhed. I rapporten beskrives gruppernes sociale og retlige problemstillinger samt en række vigtige gennemgående problemstillinger, som går på tværs af grupperne.

En af de usynlige udsatte grupper, der blev identificeret i forskningsrapporten, er grønlandere i udsatte positioner i Danmark. Som en del af projektets næste fase undersøges og kvalificeres i denne rapport de retssikkerhedsmæssige udfordringer, som denne gruppe oplever, og som der bl.a. blev peget på i forskningsrapporten. På den baggrund fremsættes konkrete forslag til, hvordan denne gruppes retsstilling kan forbedres på disse områder.

Der findes ikke officielle opgørelser over, hvor mange grønlandere (det vil sige personer, der er født i Grønland), der hvert år flytter til Danmark. Men tal fra Danmarks Statistik viser, at antallet af personer i Danmark født i Grønland er stigende. Data fra Grønlands Statistik viser, at nettoudvandringen fra Grønland i år 2022 var på 349 personer². En stor andel af disse flytter formentlig til Danmark.

I dag bor der ca. 17.000 grønlandere i Danmark.³ Langt de fleste af disse er velfungerende og vel-etablerede i det danske samfund. Der er dog et fåtal, der befinder sig i en udsat situation. Der findes ikke Justitia bekendt præcise opgørelser over, hvor mange der befinder sig i en udsat situation. Kofoeds Skole, som arbejder med grønlandere i udsatte positioner, har til Socialt Udviklingscenter SUS tidligere oplyst, at de på baggrund af deres erfaringer med projekter for udsatte grønlandere rundt om i Danmark, skønner, at det drejer sig om ca. 1.000-1.500 personer, som især opholder sig i de større byer.⁴ Der er dog alene tale om skøn.

Ifølge VIVEs hjemløsetælling fra 2022 havde 7 procent af de i alt 5.330 registrerede hjemløse personer i Danmark en grønlandsk baggrund, hvilket svarer til 388 hjemløse personer.⁵ Dette er lidt lavere end ved kortlægningen i 2019.⁶

---

¹ Justitia. (2022). Usynlige Udsattes Retsstilling. Bagrundsrapport: <https://justitia-int.org/wp-content/uploads/2022/06/Rapport-Usynlige-udsattes-retsstilling-formatteret.pdf>

² Grønlands Statistik – Statistikbanken, Vandringer efter vandring og tid. PxWeb (stat.gl)

³ Ifølge Danmarks Statistik var der den 1. januar 2022 16.801 personer, som er født i Grønland og bosat i Danmark, jf. Danmarks Statistik BEF5G: <https://www.statistikbanken.dk/BEF5G>

⁴ Socialt Udsatte Grønlandere: <https://www.udsattegroenlaendere.dk/viden-om-udsatte-gronlaendere/socialt-udsatte-gronlaendere/>

⁵ Benjaminsen, L. (2022) Hjemløshed i Danmark – National kortlægning. VIVE, s. 92

⁶ Benjaminsen, L. (2019) *Hjemløshed i Danmark - National kortlægning*. VIVE, s. 10

Grønland er en del af det danske rigsfællesskab, og grønlandere har som danske statsborgere samme rettigheder som andre danskere.⁷ Grønlændere bosat i Danmark er dog på trods af dansk statsborgerskab og lige rettigheder statistisk set mere socialt udsatte end andre danskere. Det drejer sig blandt andet om problemstillinger i forhold til beskæftigelse, hjemløshed og misbrugsproblemer.⁸ Derudover møder nogle grønlandere problemer med diskrimination og sprogbarrierer.⁹

En del grønlandere, hvoraf nogle allerede var i udsatte positioner i Grønland, ender i nogle tilfælde i en endnu mere udsat tilværelse i Danmark, end de havde i Grønland, fordi de "tabes på gulvet" i mødet med det danske offentlige system.¹⁰

Senest har FN's særlige rapportør for oprindelige folks rettigheder i en foreløbig rapport fra februar 2023 kritiseret Danmark for, at grønlandere udsættes for racisme og racediskrimination i Danmark, og anført, at dette medvirker til, at grønlandere forhindres i at gøre deres rettigheder gældende på lige fod med andre danske statsborgere, og at de ofte føler sig marginaliserede og ekskluderede.¹¹

Rapportøren anførte i den forbindelse, at "*Inuit people in Denmark told me they feel like "invisible ghosts" as they have nowhere to turn for advice and assistance.*"

Rapportøren hæftede sig bl.a. ved den procentvise større andel af grønlandere, der er hjemløse i Danmark end andre danskere, og den procentvise større andel af grønlandske børn, der anbringes uden for hjemmet end andres børns. I den forbindelse kritiserede han blandt andet de psykologtest, der bliver brugt på forældre i sager om anbringelser i grønlandske familier i Danmark.

Regeringen afsatte kort efter den foreløbige rapport offentliggørelse 7,8 mio. kroner over tre år til nye forældretest og vejledning i sager om mulige anbringelser af børn fra grønlandske familier i Danmark.¹²

Formålet med denne rapport er at se nærmere på udvalgte retssikkerhedsmæssige udfordringer i relation til grønlandere i udsatte positioners møde med de offentlige myndigheder i Danmark, særligt i forbindelse med flytning fra Grønland til Danmark. Der ses nærmere på de barrierer, der kan være for at grønlandere i udsatte positioner kan få hjælp efter blandt andet dansk sociallovgivning, herunder hvordan relevante regler anvendes og virker i praksis.

---

⁷ Lov om dansk indfødsret finder anvendelse i Grønland – se <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/a/2020/2307>

⁸ Baviskar, S. (2015) Grønlændere i Danmark. En registerbaseret kortlægning. SFI.

⁹ Institut for menneskerettigheder. (2015). *Ligebehandling af grønlandere*. Side 6. Lokaliseret på: https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/ligebehandling_2015/ligebehandling_groenlaendere_dk_2015.pdf

¹⁰ Schiermacher, M. (2020). *Fra Grønland til gaden* | Institut for Menneskerettigheder. (2014). *I Grønland er jeg for dansk, i Danmark er jeg "bare" grønlander*. Side 20 ff | Rådet for Socialt Udsatte. (2016). *Udsatte grønlandske kvinder i Danmark*. Side 22 ff

¹¹ United Nations Special Rapporteur on The Rights Of Indigenous Peoples. (2023). *Visit to Denmark and Greenland 1-10 February 2023 End of Mission Statement*. Side 3. Lokaliseret på: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/indigenouspeoples/sr/statements/eom-statement-denmark-greenland-sr-indigenous-2023-02-10.pdf>

¹² KNR. (2023). *Anbringelser af grønlandske børn: Regeringen giver millioner til nye forældretest*. Lokaliseret på: <https://knr.gl/da/nyheder/anbringelser-af-groenlandske-boern-regeringen-giver-millioner-til-nye-foraeldretest>

For det første ses der på deres muligheder for at få en bolig i Danmark, som kan være med til skabe grundlaget for en stabil tilværelse. For det andet ses der på barrierer i forbindelse med at få adgang til offentlig forsørgelse, da adgangen hertil er afgørende for deres levegrundlag. Herefter ses der på særlige udfordringer, som grønlandere i en udsat position oplever i mødet med det digitale offentlige Danmark. Rapporten fremkommer med konkrete forslag til, hvordan grønlandere i udsatte positioners retsstilling kan forbedres på disse områder.

For at kvalificere de barrierer og udfordringer, der kan medføre, at grønlandere i udsatte positioner på en række områder risikerer at være dårligere stillet end andre udsatte danskere, har Justitia afholdt en workshop med deltagelse af både grønlandske og danske repræsentanter fra både organisationer og myndigheder, der arbejder med målgruppen i Danmark¹³. På workshoppen er der tillige drøftet mulige forbedringer, der kan sikre mere reel lighed mellem de to grupper.

---

¹³ Følgende deltog i workshoppen: Nauja Bianco, direktør i Det Grønlandske Hus i Odense, socialkonsulent Asta Abelsen Ettrup, Det Grønlandske Hus i København, Mille Schiermacher, Ph.d.-studerende, Grønlands Universitet, Anna Lynge, direktør i Det Grønlandske Hus i Ålborg, Jannie Getreuer Micheelsen, Københavns kommune, Minka A. Heilmann, socialkonsulent i Det Grønlandske Hus i Odense, Tanja Nielsen, direktør i Det Grønlandske Hus i Århus

2 Komplekse problemstillinger

Manglende retssikkerhed og respekt for grundlæggende rettigheder kan siges i særlig grad at ramme samfundets udsatte grupper, som er mere afhængige af det offentlige system end andre borgere. Et fællestræk for mange grupper af udsatte borgere er herudover, at deres retssikkerhedsmæssige udfordringer afhænger af en lang række komplekse forhold, der ikke alene kan forstås juridisk, og som kræver mere bredspektrede løsninger end de rent juridiske. Dette gør sig også gældende for gruppen af grønlandere i udsatte positioner i Danmark.

I afsnit 3 nedenfor beskrives forskellige udfordringer, der i varierende grad gør sig gældende for gruppen af grønlandere i udsatte positioner i Danmark, f.eks. dårlig økonomi, sygdom, handicap, misbrug, sprogproblemer, hjemløshed eller tidligere trauma. Disse udfordringer medvirker til en større afhængighed af det offentlige system, men kan samtidig også medvirke til, at det kan være endnu vanskeligere for den enkelte udsatte overhovedet at gøre sine rettigheder gældende. Det gælder for eksempel, når man som udsat borger på grund af sprogproblemer eller kulturelle forskelle har svært ved at forklare de sociale myndigheder, hvad man har brug for hjælp til, eller når man bliver mødt med manglende forståelse fra de myndigheder, der skal hjælpe.

De nedenfor beskrevne udfordringer kan på den baggrund siges at udgøre en barriere for, at grønlandere i udsatte positioner i Danmark kan gøre sine rettigheder gældende og dermed for at den enkelte får mulighed for at udfolde sit liv, herunder få en bolig og/eller et indtægtsgrundlag.

For at belyse sammenhængen mellem de retssikkerhedsmæssige udfordringer og øvrige udfordringer af overvejende social karakter har Justitia bl.a. afholdt en workshop med deltagelse af både grønlandske og danske repræsentanter fra både myndigheder og organisationer, der arbejder med målgruppen i Danmark.¹⁴ I afsnit 7 nedenfor beskrives de forskellige forslag til tiltag for så vidt angår udfordringer af overvejende social karakter, som fremkom på workshoppen.

Denne rapport's fokus er primært de strukturelle udfordringer af retlig karakter, som grønlandere i udsatte positioner i Danmark kan opleve i mødet med de offentlige myndigheder, og som kan udgøre en barriere for, at de kan udfolde deres liv. Justitia vil dog arbejde for, at denne rapport's undersøgelse af øvrige udfordringer, der ikke alene kan forstås og løses juridisk, også vil kunne bruges som afsæt for yderligere undersøgelser og projekter af andre relevante organisationer/faglige eksperter. Det samme gør sig gældende for de tiltag af overvejende social karakter, der beskrives nedenfor i afsnit 7.

---

¹⁴ Følgende deltog i workshoppen: Nauja Bianco, direktør i Det Grønlandske Hus i Odense, socialkonsulent Asta Abelsen Ettrup, Det Grønlandske Hus i København, Mille Schiermacher, Ph.d.-studerende, Grønlands Universitet, Anna Lynge, direktør i Det Grønlandske Hus i Alborg, Jannie Getreuer Micheelsen, Københavns kommune, Minka A. Heilmann, socialkonsulent i Det Grønlandske Hus i Odense, Tanja Nielsen, direktør i Det Grønlandske Hus i Århus.

3 Grønlændere i udsatte positioner i Danmark

3.1 Sociale udfordringer m.v. for grønlandere i udsatte positioner i Danmark

I dette afsnit beskrives eksempler på udfordringer, der i varierende grad gør sig gældende for gruppen af grønlandere i udsatte positioner i Danmark, f.eks. dårlig økonomi, sygdom, handicap, misbrug, sprogproblemer, hjemløshed eller tidligere trauma. Disse udfordringer findes hos nogle allerede forud for flytningen fra Grønland til Danmark, mens de for andre først opstår eller bliver forstærket efter ankomsten til Danmark. Som anført ovenfor kan sådanne udfordringer både medvirke til en større afhængighed af det offentlige system, og medvirke til, at det er vanskeligere at gøre sine rettigheder gældende, herunder at få en bolig og/eller et indtægtsgrundlag. Endvidere beskrives sproglige og kulturelle forskelle, f.eks. forskelle i nonverbal kommunikation, der kan medvirke til at gøre det endnu sværere at få den rette hjælp.

Rigsfællesskabet øger i sig selv muligheden for tilflytning fra Grønland til Danmark, men herudover er der en række yderligere årsager til, at grønlandere flytter til Danmark. Undersøgelser viser, at der er både "push- og pull-faktorer" på spil, hvilket betyder, at der både er faktorer i Grønland, der "skubber" grønlandere til at flytte (push-faktorer), og forhold i Danmark, der "tiltrækker" grønlandere i Danmark (pull-faktorer).¹⁵ I rapporten *Fra Grønland til gaden*, beskrives det, at bl.a. en ustabil boligsituation for nogle er en væsentlig "push-faktor",¹⁶ der skubber eller tvinger grønlandere til at flytte. Det fremgår desuden af rapporten *I Grønland er jeg for dansk, i Danmark er jeg "bare" grønlander*, at det grønlandske sociale sikkerhedsnet er meget anderledes end det danske, og at det for nogle grønlandere er en "pull-faktor", fordi Danmark ses som mulighedernes land, der bl.a. har et bedre socialt sikkerhedsnet end det grønlandske, hvilket er tiltrækkende for grønlandere i udsatte positioner.¹⁷

Grønlandere i udsatte positioner i Danmark er som udgangspunkt ramt af mange af de samme komplekse og sociale problemer som andre danskere i udsatte positioner, f.eks. i form af økonomisk udsathed, hjemløshed, psykiske udfordringer og/eller misbrug. Grønlandere i udsatte positioner i Danmark har dog samtidig nogle særlige udfordringer, herunder ikke mindst sproglige og kulturelle.¹⁸

---

¹⁵ Schiermacher, M. (2020). *Fra Grønland til gaden*. Side 7-8. Lokaliseret på <https://menneskermedmere.dk/wp-content/uploads/2020/11/FraGroenlandTilGaden.pdf>

¹⁶ Schiermacher, M. (2020). *Fra Grønland til gaden*. Side 12

¹⁷ Rådet for socialt udsatte. (2014). *I Grønland er jeg for dansk, i Danmark er jeg "bare" grønlander*. Side 8-9 og 12. Lokaliseret på <https://udsatte.dk/udgivelser/groenland-er-jeg-dansk-danmark-er-jeg-bare-groenlaender>

¹⁸ Baviskar, S. (2015) Grønlændere i Danmark. En registerbaseret kortlægning. SFI. Side 17

Rapporten *Grønlændere i Danmark – en registerbaseret kortlægning*, viser således, at andelen af grønlandere i Danmark, der er socialt udsatte, er højere end andelen blandt den øvrige danske befolkning på alle undersøgte områder, f.eks. i forhold til uddannelse og offentlig forsørgelse.¹⁹

En rapport fra Statens institut for Folkesundhed fra 2019 *Sundhedsprofil for socialt udsatte grønlandere i Danmark*,²⁰ viser også på flere områder markante forskelle i sundhed, sygelighed og trivsel mellem socialt udsatte grønlandere og øvrige socialt udsatte i Danmark.

Dertil kommer, at der formentlig er en større andel af de grønlandere, der kommer til Danmark, som har traumatiske oplevelser med i bagagen. Et notat fra Statens Institut for Folkesundhed viser, at vold er meget udbredt i Grønland, og at mere end halvdelen af både mænd og kvinder har været udsat for vold eller trusler om vold som voksne, og at 10 procent af mænd og 26 procent af kvinder har været ofre for seksuelle overgreb i barndommen.²¹

På området for anbringelse af børn uden for hjemmet har grønlandske børn også højere sandsynlighed for at blive anbragt end børn med dansk baggrund, selv når der korrigeres for forskelle på familiernes baggrundsforhold:

En **undersøgelse fra VIVE** fra 2022 viser, at børn med grønlandske forældre, der bor i Danmark, oftere anbringes uden for hjemmet end børn med danske forældre. 5 ud af 100 børn, der er født i Danmark af grønlandske forældre, er således anbragt uden for hjemmet. Blandt børn med to danske forældre er omtrent 1 ud af 100 anbragt uden for hjemmet.²² Sammenlignes den samlede gruppe af grønlandske forældre i Danmark med den danske gruppe forældre med tilsvarende sociale udfordringer, reduceres forskellen på anbringeshyppigheden mellem børn med dansk og med grønlandsk baggrund dog væsentligt. Børn med grønlandsk baggrund har dog stadig 1,4 gange højere sandsynlighed for at være anbragt end børn med dansk baggrund, når der korrigeres for forskelle på familiernes baggrundsforhold.

Undersøgelsen viser dog også, at uanset børn med grønlandsk baggrund i Danmark oftere er anbragt uden for hjemmet sammenlignet med børn med dansk baggrund, er de kun lidt oftere anbragt uden for hjemmet, når der sammenlignes med børn, der bor i Grønland.²³

Rapporten *Ligebehandling af grønlandere i Danmark* udgivet af Institut for Menneskerettigheder i 2015 viser dertil, at en del grønlandere i Danmark oplever, at de bliver mødt med fordomme af

¹⁹ Baviskar, S. (2015) Grønlændere i Danmark. En registerbaseret kortlægning. SFI. Side 10-11

²⁰ Susy Udsat SIF for Rådet for Socialt Udsatte. (2019). *Sundhedsprofil for socialt udsatte grønlandere i Danmark*.

²¹ Statens Institut for Folkesundhed. (2019). Vold og seksuelle overgreb i Grønland – et notat baseret på befolkningsundersøgelserne i Grønland. Side 14

²² VIVE. (2022). *Børn med grønlandsk baggrund, der er anbragt i Danmark – fra danske kommuner*. Side 6. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/boern-med-groenlandsk-baggrund-der-er-anbragt-i-danmark-fra-danske-kommuner-17801/>. Det bemærkes, at undersøgelsen alene omhandler børn, der har mindst en forælder, der er født i Grønland, dvs. hvis begge forældrene er født i Danmark, selvom den ene eller begge forældre er grønlandere, indgår de ikke i undersøgelsen.

²³ VIVE. (2022). *Børn med grønlandsk baggrund, der er anbragt i Danmark – fra danske kommuner*. Side 7-8.

etniske danskere. I rapportens spørgeskemaundersøgelse angav næsten halvdelen af respondenterne, at de havde oplevet problemer med stigmatisering og fordomsfuld indstilling fra etniske danskere.²⁴

Mange grønlandere oplever desuden sproglige barrierer i Danmark, da de enten har et begrænset dansk sprog eller slet ikke taler dansk. Der er ingen officielle opgørelser over grønlanderes sprog, men ifølge en artikel på dr.dk, er et forsigtigt bud fra Det Grønlandske Sprognævn, at omtrent halvdelen af befolkningen er grønlandsksprogede med næsten intet eller svagt dansk.²⁵

Forstander på Kofoed skole, Robert Olsen, anfører, at problemet med manglende dansk-kundskaber kun er blevet større gennem de seneste 30 år, hvor han har arbejdet med grønlandere i udsatte positioner i Danmark. De unge grønlandere lærer mindre og mindre dansk, og det er et stort problem, når de flytter til Danmark.

Institut for Menneskerettigheders rapport fra 2015 peger på, at en del grønlandere oplever sprog- og kulturbarrierer i Danmark, og rapporten viser blandt andet, at de eksisterende rettigheder til tolkebistand og sprogundervisning kan opfyldes bedre.²⁶

"Grønlandere er danske statsborgere og bliver mødt af en generel forventning om, at man skal kunne tale dansk. Det er svært for grønlandere, der ikke kan det danske sprog. Der opstår afhængighed af familie og venner. Det gør, at mange ikke forstår systemet. Det første møde med systemet. Det er svært for den gængse grønlandske borger. Det kan blive vurderet, at man [borgeren] ikke vil samarbejde. Jeg kender en borger, der blev anmeldt for trusler, fordi den pågældende ikke forstod brevene fra kommunen m.v."

Margrethe Dahl Andersen, SKP-medarbejder i bo- og gadeteamet i Aalborg Kommune

Herudover anføres det i en undersøgelse fra 2014 fra Rådet for Socialt Udsatte, at der samtidig ofte også kan være forskelle i danskeres og grønlanderes nonverbale sprog, og at dette kan lede til misforståelser, da kropssproget har stor betydning for, hvordan grønlandere udtrykker sig.²⁷ Det anføres nærmere i undersøgelsen, at grønlandere f.eks. hilser og siger ja ved at løfte øjenbrynene, mens en rynken på næsen betyder "hvem" eller "nej" og trækken på skuldrene betyder "jeg ved det ikke" eller "du bestemmer". Denne form for kommunikation og fremtoning kan i kontakten med offentlige myndigheder ifølge undersøgelsen medføre oversete signaler og misforståelser, og dette kan medvirke til at gøre det endnu sværere at få den rette hjælp.

²⁴ Institut for menneskerettigheder. (2015). *Ligebehandling af grønlandere*. Side 6.

²⁵ Sæhl, M. (22. april 2018). *Sproget splitter Grønland: Nina kan kun tale dansk - Sebastian vil kun tale grønlandsk*. DR. Lokaliseret på <https://www.dr.dk/nyheder/indland/valgigroenland/sproget-splitter-groenland-nina-kan-kun-tale-dansk-sebastian-vil-kun>

²⁶ Institut for menneskerettigheder. (2015). *Ligebehandling af grønlandere*. Side 7

²⁷ Rådet for socialt udsatte. (2014). I Grønland er jeg for dansk, i Danmark er jeg "bare" grønlander. Side 13

3.2 Dårligere sagsbehandling af grønlandere hos de offentlige myndigheder?

Som det fremgår ovenfor, er der en række forhold hos grønlandere i udsatte positioner i Danmark, der både medvirker til en større afhængighed af det offentlige system, og som samtidig kan gøre det endnu vanskeligere for gruppen at gøre sine rettigheder gældende og dermed opnå øgede livsmuligheder. I dette afsnit ses der nærmere på, om gruppen af grønlandere i udsatte positioner i Danmark derudover mødes af eller oplever at mødes af en dårligere sagsbehandling hos de offentlige myndigheder, der kan siges at udgøre en yderligere barriere i forhold til at gøre sine rettigheder gældende.

I VIVEs rapport fra 2022,²⁸ anføres det, at årsagen til, at der er højere sandsynlighed for, at børn med grønlandsk baggrund anbringes uden for hjemmet end børn med dansk baggrund, er, at der sandsynligvis er forhold i familierne, som der ikke findes viden om i registrene, men som træder frem i det kvalitative datamateriale, som ligger til grund for rapporten, og i tidligere undersøgelser af grønlandere i Danmark. Som eksempler herpå nævnes forældrenes traumereaktioner efter turbulente opvækstforhold, hjemløshed eller voldelige konflikter i familierne.

I VIVEs rapport anføres det dog herudover, at det også kan handle om en dårligere sagsbehandlingsproces i sagerne med grønlandske familier, som f.eks. betyder, at man i mindre grad lykkes med de forebyggende tiltag, der iværksættes forud for anbringelsen.²⁹

I Institut for Menneskerettigheders analyse af ligebehandlingen af grønlandere i Danmark angiver en del af deltagerne i undersøgelsen, at de har oplevet fordomsfuld og diskriminerende adfærd og nedværdigende ytringer i kontakten med offentlige myndigheder eller institutioner som følge af deres grønlandske baggrund.³⁰ En af respondenterne til analysen, Kathrine, anfører, at oplevelser med dårlig behandling handler om både etnicitet (udseendet) og om, hvor godt den pågældende grønlander evner at begå sig i det offentlige regi.³¹

---

²⁸ VIVE. (2022). Børn med grønlandsk baggrund, der er anbragt i Danmark – fra danske kommune. Side 7

²⁹ VIVE. (2022). Børn med grønlandsk baggrund, der er anbragt i Danmark – fra danske kommune. Side 8

³⁰ Institut for menneskerettigheder. (2015). *Ligebehandling af grønlandere*. Side 6

³¹ Institut for menneskerettigheder. (2015). *Ligebehandling af grønlandere*. Side 84-85

"Hun tror, det handler om, hvad der sker, når de (myndigheden) ser personen. Førstehåndsindtrykket. Og så hvordan de første 10 minutter efter forløber. Om de (grønlanderne) kan tale og forstå dansk ordentligt, eller om de ikke kan forstå det hele. Som konsekvens heraf har hendes mor, der er socialt udsat, ikke særligt meget tillid til det system. Hun fortæller: Når jeg har været med min mor nede og tale med kommunen, så synes jeg, at de har været sådan lidt ikke ligeglade, men det virker ikke, som om det er så vigtigt for dem. (...) Og så synes jeg nogle gange, at jeg kan fornemme, at de måske har en indstilling til, at 'du er bare grønlander, du drikker alligevel, så ... (...) Og vi ved godt, hvordan det ender med dig, så vi behøver jo ikke lige gøre så meget'" Institut for menneskerettigheder, (2015), "Ligebehandling af grønlandere", side 84-85

Hun understreger, at andre grønlandske venner har oplevet det samme; at hun har talt med mange af dem om det. Der er altid én, som har haft en eller anden oplevelse.³¹

Som beskrevet ovenfor i afsnit 3.1. kan der udover sproglige og kulturelle forskelle også være forskelle i danskernes og grønlanderes non-verbale sprog, der kan medvirke til at gøre det endnu sværere at få hjælp.

En respondent til denne rapport har givet følgende eksempler, hvor både sprogproblemer og kulturelle forskelle således opleves at have medvirket til dårligere sagsbehandling af grønlandere i udsatte positioner hos de offentlige myndigheder:

---

³² Institut for menneskerettigheder, (2015), Ligebehandling af grønlandere. Side 84-85

En socialkonsulent fra Det Grønlandske hus i København fortæller, at hun var blevet tilkaldt for at medvirke som tolk under et møde mellem personalet på et herberg og en grønlander, der var meget svær at forstå. Det viste sig dog, at det ikke alene var sproglige forskelle, der var en barriere for at forstå den pågældende, der fremstod åbenlyst psykisk syg. Dette havde de offentlige myndigheder i Danmark imidlertid ikke været opmærksomme på, fordi de havde fokuseret på de sproglige udfordringer.

Et andet eksempel var en yngre person, der var diagnosticeret med autisme og PTSD. Det Grønlandske Hus i København havde deltaget som tolk i forbindelse med den pågældendes møder med de offentlige myndigheder, og ifølge Det Grønlandske Hus, var der i sagsbehandlingen meget fokus på diagnoserne. Det viste sig dog, at den pågældende måske ikke var så påvirket af sine diagnoser, som myndighederne tog udgangspunkt i, men bare var meget stille og genert og dertil dårlig til dansk. Den tilbageholdende adfærd hos borgeren kunne dermed også skyldes kulturelle forhold, f.eks. at det i Grønland er almindeligt, at man er tavs, når man taler med myndigheder, og oveni har sprogproblemer.

3.3 Eksempler på faktorer, der kan medføre en dårligere sagsbehandling hos de offentlige myndigheder

I dette afsnit beskrives nogle af de forhold, der peges på i den ovenfor nævnte rapport fra VIVE,³³ som kan medføre en dårligere sagsbehandling for grønlandske familier i sager vedrørende anbringelse af børn. Selvom rapporten omhandler et af de mest indgribende tiltag, som myndighederne kan foretage, må det formodes at samme eller tilsvarende forhold også kan være medvirkende til grønlandere i udsatte positioners oplevelse af en dårligere sagsbehandling på andre områder af stor betydning for livsmulighederne, f.eks. i forhold til, om man kan få en bolig eller et forsørgelsesgrundlag.

Som nævnt ovenfor i afsnit 2 har regeringen netop afsat 7,8 mio. kroner over tre år til nye forældretest og vejledning i sager om mulige anbringelser af børn fra grønlandske familier i Danmark. Pengene skal gå til at ændre psykologiske tests af forældre, så de bliver på grønlandsk, og tage hensyn til grønlandsk sprog og kultur, ligesom der skal laves materiale på grønlandsk om grønlandske borgers rettigheder og forpligtelser inden for det danske socialsystem. Derudover skal foreningen Grønlandske Børn være med til at vejlede danske kommuner i den generelle sagsbehandling af udsatte, grønlandske familier og bl.a. tilbyde kommunerne opkvalificering af danske sagsbehandlere.³⁴ Der er således iværksat forskellige tiltag specifikt på anbringelsesområdet.

³³ VIVE. (2022). Børn med grønlandsk baggrund, der er anbragt i Danmark – fra danske kommune. Side 8 ff

³⁴ KNR. (2023). Anbringelser af grønlandske børn: Regeringen giver millioner til nye forældretest

De nedenfor beskrevne faktorer³⁵ medvirken til en oplevelse af dårligere sagsbehandling af grønlandere i udsatte positioner i Danmark vil formentlig være den samme for andre grupper af borgere i udsatte positioner i Danmark med tilsvarende udfordringer og afhængighed af det offentlige system. Nedennævnte er således ikke alene faktorer, man bør være opmærksom på i forbindelse med behandlingen af sager om grønlandere i udsatte positioner, men også ved behandlingen af sager om andre grupper af udsatte borgere med tilsvarende udfordringer.

---

³⁵ VIVE. (2022). Børn med grønlandsk baggrund, der er anbragt i Danmark – fra danske kommune, side 8 ff.

Faktorer, der kan medvirke til oplevelsen af en dårligere sagsbehandlingsproces i anbringelsessager:

Sprogvanskeligheder vanskeliggør inddragelse

Det opleves generelt som positivt for samarbejdet mellem borger og sagsbehandler, at der deltager tolk ved møderne, når forældrenes hverdagsprog primært er grønlandsk. Der er dog eksempler på anbringelsessager, hvor der ikke deltager tolk ved alle møder, selvom forældrene ikke fuldt ud forstår, hvad der bliver sagt. Årsagerne hertil kan være, at sagsbehandleren ikke ser et behov for tolk, f.eks. fordi de har svært ved at aflæse, hvor meget forældrene forstår, eller det kan skyldes praktiske udfordringer med at skaffe (uvildige) tolke. Nogle forældre oplever, at deres ønske om brug af tolk ikke imødekommes, men der er også eksempler på, at forældrene selv afviser tolkebistand, fordi de selv oplever at tale godt dansk.

Oplevelse af kulturelle forskelle og gensidige fordomme

De kulturelle forståelsesvanskeligheder, der opstår mellem sagsbehandlere og de grønlandske forældre, handler ifølge undersøgelsen både om forskellige måder at fremstille sig selv på og om forskellige værdier i opdragelse og familieliv. Som eksempel angives, at sagsbehandlere i mødesituationen oplever forældrene som passive, mens forældrene selv ser en tilbageholdende og lidt ydmyg selvfremstilling som et tegn på respekt. Et andet eksempel er, at forældrene oplever at blive kritiseret for en praksis, som de oplever som normal blandt grønlandere.

Undersøgelsen peger endvidere på, at mange grønlandske forældre har oplevelser af forskelsbehandling på grund af den grønlandske baggrund. Det kan være oplevelser, de har i mødet med det offentlige system eller i andre dele af samfundet, og det handler ikke nødvendigvis om konkrete oplevelser i de børnesager, som undersøgelsen kigger på. I de mere konfliktfyldte sager møder de grønlandske forældre dog med en stærk forventning om at møde forskelsbehandling og ringeagt på grund af den grønlandske baggrund.

Forskelle på det grønlandske og danske sociale system skaber misforståelser

Ud over de sproglige og kulturelle forskelle er der ifølge undersøgelsen også mulighed for misforståelser mellem forældre og sagsbehandlere, der handler om, at det faglige system er forskelligt i Grønland og i Danmark, og at grønlandske forældre derfor misforstår centrale begreber og oplever at blive vurderet væsentligt anderledes, og hårdere, som forældre i det danske system. Der kan f.eks. være forskellige tærskler for, hvornår man griber ind i familien, og hvad der skal til for, at man anbringer et barn i Danmark og Grønland.

Undersøgelsen peger også på, at der er forældre, der har svært ved at forstå, hvad f.eks. et frivilligt samtykke til anbringelse betyder og har af konsekvenser. Misforståelser af begrebet frivillighed betyder, at nogle grønlandske forældre føler sig pressede til at acceptere et samtykke til anbringelse.

Justitia anbefaler

De danske offentlige myndigheder skal i langt højere grad generelt tage højde for de barrierer, som grønlandere i udsatte positioner i Danmark oplever i myndighedernes sagsbehandling, og som medvirker til, at de oplever at være dårligere stillet end andre danskere i udsatte positioner. Dette gælder både i forhold til at få adgang til bolig, sociale ydelser og på andre relevante områder, der har betydning for at grønlandere i udsatte positioner i Danmark kan udfolde deres liv.

Konkret anbefales det, at

Myndighederne skal sikre, at alle fagpersoner på området har tilstrækkelig viden om og opmærksomhed på bl.a. sprog- og kulturforskelle, så sagsbehandlingen på relevante områder i tilstrækkeligt omfang tager højde herfor. Dette bør ske gennem målrettet og obligatorisk uddannelse af alle relevante fagpersoner, og ved at information og vejledning herom er let tilgængelig for alle relevante fagpersoner.

Nedenfor i afsnit 4, 5 og 6 behandles de retssikkerhedsmæssige barrierer i forhold til at få adgang til bolig og offentlig forsørgelse samt udfordringer i forhold til mødet med det digitale offentlige Danmark. Der fremsættes også konkrete forslag til, hvordan retsstillingen kan forbedres på disse områder.

4 Adgang til bolig

Mange grønlandere i udsatte positioner flytter til Danmark relativt spontant og uforberedt og har derfor f.eks. ikke en bolig på forhånd. Mange bor i kortere eller længere perioder hos venner eller familie eller på herberg, og som beskrevet nedenfor kan dette indebære en risiko for forøget social udsathed.

Tilflyttende grønlandere ser herudover ud til at møde en række barrierer hos de sociale myndigheder, når de anmoder om hjælp til at finde en permanent bolig. Det betyder, at de i hvert fald i en vis periode risikerer at være dårligere stillet end andre boligløse danskere.

Forstander Robert Olsen fra Kofoeds Skole fortæller, at det er oplevelsen, at det bliver mere og mere vanskeligt som grønlander i en udsat position i Danmark at få adgang til en bolig. Tidligere kunne man som hjemløs nøjes med at møde personligt op hos kommunen og blive skrevet op til en bolig. Nu skal man først oprettes i systemet og igennem en udredningsprocedure for hjemløse, inden man overhovedet kan komme i gang med at ansøge om en bolig. I Grønland er systemet stadig mere enkelt, og det opleves derfor som en barriere for grønlandere i udsatte positioner, at de ved ankomsten først skal lære at navigere i de komplicerede forløb og systemer, som de mødes med i Danmark.

I dette afsnit redegøres der indledningsvist for årsagerne til og konsekvenserne ved som tilflyttende grønlander ikke at kunne få en mere permanent bolig. Herefter beskrives forskellige (retlige) barrierer for, at grønlandere i udsatte positioner i Danmark kan få en mere permanent bolig. Afslutningsvist fremsættes en række anbefalinger for at forbedre grønlandere i udsattes positioners retsstilling på området.

4.1 Midlertidige boligformer medfører risiko for forøget social udsathed

4.1.1 Uforberedt flytning

Undersøgelser viser, at mange grønlandere i udsatte positioner er flyttet til Danmark forholdsvist spontant og uplanlagt, og at de derfor ikke på forhånd har undersøgt mulighederne for at få bl.a. bolig, job eller andet forsørgelsesgrundlag.³⁶

---

³⁶ Rådet for socialt udsatte. (2014). I Grønland er jeg for dansk, i Danmark er jeg "bare" grønlander. Side 12

I rapporten *Udsatte grønlandske kvinder i Danmark*, fremgår det, at det for denne gruppe gælder, at langt de fleste faktisk er flyttet til Danmark uden hverken en adresse eller bolig.³⁷

I rapporten *Fra Grønland til gaden* har antropolog Mille Schiermacher for Kofoeds skole undersøgt forholdene for den sårbare del af grønlændere i både Grønland og i Danmark.³⁸ Det fremgår bl.a. heraf, at ingen (0 procent) af respondenterne i en spørgeskemaundersøgelse, der havde besvaret spørgeskemaet på grønlandsk, havde fundet egen bolig inden ankomsten til Danmark. Derimod havde 20 procent af de respondenter, der havde udfyldt spørgeskemaet på dansk, fundet egen bolig i Danmark på forhånd.³⁹

Dette kan tyde på, at jo mindre kendskab man har til det danske sprog, inden man flytter, jo mindre sandsynlighed er der for, at man har skaffet sig egen bolig på forhånd. Manglende danskundskaber kan således se ud til at udgøre en barriere for grønlændere i udsatte positioners muligheder for at få egen bolig på forhånd ved flytning til Danmark.

4.1.2 Midlertidigt tag over hovedet

Den ovenfor nævnte undersøgelse viser også, at 66 procent af de respondenter, der havde udfyldt spørgeskemaet på dansk, angav at have en aftale med en ven eller familie om at bo hos dem, mens dette kun blev angivet at være tilfældet for 41 procent af dem, der havde udfyldt spørgeskemaet på grønlandsk.⁴⁰ Det er således kun i alt ca. halvdelen af respondenterne i undersøgelsen, der havde planlagt muligheden for i det hele taget at have tag over hovedet ved ankomsten til Danmark.

Grønlændere i udsatte positioners muligheder for på kort sigt at finde en bolig i de situationer, hvor de ikke kan bo hos familie eller venner, vil i første række bero på, om de kan få plads på et herberg eller lignende, jf. servicelovens § 110⁴¹. Indskrivning på et herberg kræver, at personen har særlige sociale problemer og ikke har eller kan opholde sig i egen bolig, jf. servicelovens § 110, stk. 1.

Det fremgår direkte af § 110, at der er tale om "midlertidigt ophold", men nogle borgere kan ende med at bo på herberger i flere år. Således beskrives det i en rapport fra Institut for Menneskerettigheder fra 2017 (*Hjemløse borgeres rettigheder i kommunerne*), at de generelle opholdstider på herbergerne generelt er stigende. Som årsag hertil nævnes i rapporten blandt andet mangel på billige lejeboliger og kommunernes manglende indsats for at få beboerne ud af herbergerne.⁴² Som et

---

³⁷ Rådet for Socialt Udsatte. (2016). *Udsatte grønlandske kvinder i Danmark*. Side 31. Lokaliseret på https://udsatte.dk/files/media/document/Udsatte%20gr%C3%B8nlandske%20kvinder%20i%20Danmark_R%C3%A5det%20for%20Socialt%20Udsatte.pdf

³⁸ I rapporten, "Fra Grønland til gaden" på side 7, defineres gruppen af informanter til rapporten, som alle der har tilknytning enten til en privat aktør eller et kommunalt tilbud i Grønland eller Danmark, og de er derved defineret som tilhørende den sårbare del af befolkningen i og med, at de har opsøgt en aktør som eksempelvis et værested, herberg eller suppekøkken i forbindelse med deres sociale situation.

³⁹ Schiermacher, M. (2020). *Fra Grønland til gaden*. Side 28-29

⁴⁰ Schiermacher, M. (2020). *Fra Grønland til gaden*. Side 29

⁴¹ Lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022 om social service – [Serviceloven \(retsinformation.dk\)](https://www.retsinformation.dk/US/RL/2022/01/2022-01-24/2022-01-24-170)

⁴² Kiørboe, E. og Zarrehparvar, M. (2017). *Hjemløse borgeres rettigheder i kommunerne*. Side 134. Lokaliseret på https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/hjemloeses_rettigheder_2017.pdf

eksempel på en årsag til sidstnævnte anføres det, at samarbejdet mellem herbergerne og kommunerne ikke altid fungerer særligt godt.⁴³

“Lange opholdstider på herberger rammer også grønlændere i udsatte positioner, og der er eksempler på nogle, der har været strandet på herberger i Københavns Kommune i årevis.”

Jannie Getreuer Micheelsen, Københavns Kommune

I den ovenfor nævnte rapport *Fra Grønland til gaden* anføres det hertil, at ophold på herberg sjældent bare er tag over hovedet, idet der medfølger et miljø med en lang række komplekse problemstillinger. Det kan have mange konsekvenser at være i disse miljøer, og der sker desværre ofte en eskalering, såsom vold, kriminalitet, misbrug og re-traumatisering.⁴⁴

Store konsekvenser ved manglende forberedelse af flytning Det Grønlandske Hus i København bliver ofte kontaktet af grønlændere i udsatte positioner, der uforberedte er taget til Danmark, og som hverken har penge til at betale for en returbillet til Grønland, eller har mulighed for at rejse tilbage til Grønland, da de ikke længere har en bolig at vende tilbage til. En socialkonsulent fra Det Grønlandske Hus i København fortæller, at hun for nyligt forgæves forsøgte at hjælpe en grønlandsk borger, der er strandet i Danmark, tilbage til Grønland. Den pågældende har ikke selv penge til returbilletten til Grønland. De sociale myndigheder i Grønland kan ikke hjælpe, og Det Grønlandske Hus har hjulpet den pågældende med at gøre sin adresse ukendt i Grønland, så han kan få adresse på et herberg i Danmark. Det er nemlig en betingelse for at få bl.a. kontanthjælp, at man kan dokumentere, at man opholder sig i den kommune, hvor ydelsen søges. Borgerens ønske er at vende tilbage til Grønland, når han har sparet op til returbilletten, men han har nu ingen bolig i Grønland at vende tilbage til. Det bliver derfor sværere og sværere for ham at komme tilbage, og opholdet på herberget forlænges.

Rådet for Socialt Udsatte rapport om *Udsatte grønlandske kvinder*, beskriver, at et af de mest almindelige problemer for kvinderne er at få en adresse ved ankomsten til Danmark, og det gør det svært for kvinderne at etablere sig og tage del i det danske samfund.⁴⁵ Problemerne med at få en bolig kan især i landets største byer føre til social deroute, og mange socialarbejdere møder f.eks. kvinder, som i jagten på en adresse tvinges ud i situationer, hvor de føler sig nødsaget til at blive i voldelige parforhold eller have sex med mænd for at få en seng at sove i.⁴⁶

⁴³ Kiørboe, E. og Zarreparvar, M. (2017) *Hjemløse borgeres rettigheder i kommunerne*. Side 147

⁴⁴ Schiermacher, M. (2020). *Fra Grønland til gaden*. Side 31-32

⁴⁵ Rådet for Socialt Udsatte. (2016). *Udsatte grønlandske kvinder i Danmark*. Side 28

⁴⁶ Rådet for Socialt Udsatte. (2016). *Udsatte grønlandske kvinder i Danmark*. Side 29

En socialkonsulent fra Det Grønlandske Hus i København, fortæller, at de fleste grønlandere i udsatte positioner, der kommer til Danmark, ender på herberg umiddelbart efter ankomsten. Her kommer de i "dårligt selskab", og risikoen for øget udsathed er meget stor. Det ville utvivlsomt forebygge mange sociale problemer, hvis de fik egen bolig med det samme i stedet for at komme på herberg.

I rapporten *Udsatte grønlandske kvinder* er der blandt fagpersoner en erkendelse af, at en bolig ikke i sig selv kan løse kvindernes problemer, men en belastet livssituation forværres uden en bolig. En bolig kan dermed være første skridt i forhold til at forbedre en belastet livssituation og for arbejdet med andre problemer, som kvinderne kæmper med.⁴⁷

4.1.3 Opsummering

Mange grønlandere flytter til Danmark forholdsvist spontant og uplanlagt og har derfor ikke på forhånd adgang til en bolig. Midlertidige boformer hos f.eks. familie og venner eller på et herberg i længere perioder øger risikoen for, at social udsathed forøges, og manglende dansk kundskaber ser ud til at udgøre en yderligere barriere for grønlandere i udsatte positioners muligheder for ved flytningen til Danmark at have en bolig på forhånd.

Forstander, Robert Olsen, Kofoeds Skole fortæller, at der tidligere har været gode erfaringer med tidlige indsatser i forhold til at opsøge grønlandere i udsatte positioner hurtigst muligt efter ankomsten til Danmark. Oplevelsen er, at det er vigtigt, at de offentlige myndigheder udfører opsøgende arbejde for at finde de udsatte og dem, der er i risiko for at blive det, og at det er meget vigtigt, at det sker hurtigst muligt. Kofoeds Skole har kendskab til grønlandere i udsatte positioner, der lever helt under radaren i Danmark, forstået på den måde, at de ingen kontakt har med de offentlige myndigheder og ikke modtager hjælp fra det offentlige. De lever så at sige fra hånden til munden og er i stor risiko for at blive involveret i bl.a. kriminalitet.

4.2 Mulighed for en mere permanent bolig

Dansk lovgivning indeholder ikke en egentlig bestemmelse om retten til en bolig, og boligløse har derfor som udgangspunkt ikke noget retskrav på at få anvist en permanent bolig af det offentlige.⁴⁸ Derfor må boligløse grønlandere, ligesom andre boligløse danske statsborgere (eller andre borgere med lovligt ophold i Danmark), som udgangspunkt skaffe en bolig på egen hånd.

⁴⁷ Rådet for Socialt Udsatte. (2016). *Udsatte grønlandske kvinder i Danmark*. Side 33

⁴⁸ Institut for Menneskerettigheder. (2015-2016). *Retten til bolig*. Side 14

Kommunerne råder alene over et mindre antal boliger, der kan stilles til rådighed for grønlandere i udsatte positioner. Der er dog – afhængig af boligformen – en række krav, der skal være opfyldt for at få tilbud herom. Tilflyttende grønlandere ser herudover ud til at møde en række barrierer hos de sociale myndigheder, når de anmoder om hjælp til at finde en permanent bolig, der betyder, at de i hvert fald i en vis periode risikerer at være dårligere stillet end andre boligløse danskere.

4.2.1 Forskellige sociale boligtilbud

Kommunalbestyrelsen skal efter servicelovens § 108 tilbyde ophold i boformer, der er egnede til længerevarende ophold til personer, som på grund af betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for omfattende hjælp til almindelige daglige funktioner eller pleje, omsorg eller behandling, og som ikke kan få dækket disse behov på anden vis. De grønlandere i udsatte positioner i Danmark, der vurderes ikke at kunne tilpasse sig et almindeligt boligmiljø, er derfor afhængige af at få tilbudt et andet botilbud efter bl.a. denne bestemmelse, der dog navnlig omfatter personer med fysisk handicap, udviklingshæmmede og psykisk syge.

Kommunerne kan også anvise til såkaldte skæve boliger efter almenboliglovens § 149 a, som er målrettet særligt udsatte grupper, der uanset sociale støttemuligheder har vanskeligt ved at finde sig til rette i eksisterende byggeri.⁴⁹ Boligerne etableres med tilskud fra Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen efter reglerne i bekendtgørelsen om tilskud til fremme af udviklingen af almene boliger til særligt udsatte grupper. På Finansloven for 2021 var der afsat 14,4 mia. kr., som kommunerne kunne ansøge om.⁵⁰ I Københavns Kommune er der p.t. 77 skæve boliger.⁵¹

Kommunerne råder således alene over et mindre antal boliger, der – udover almene boliger (se nærmere i afsnittet nedenfor) – kan stilles til rådighed for grønlandere i udsatte positioner i Danmark. Der er dog i alle tilfælde, afhængig af boligformen, en række krav, der skal være opfyldt for at få tilbud herom.

4.2.2 Muligheden for en almen bolig efter den sociale boliganvisning

Borgere har efter omstændighederne mulighed for at få anvist en almen bolig af kommunen via *den såkaldte sociale boliganvisning*.

Landets 98 kommuner råder over en række boliger til folk i akut bolignød, hvilket bygger på en lovbestemt ret i almenboligloven⁵². Almenboligloven giver kommunerne ret til at anvise op mod en fjerdedel af boligerne i alment boligbyggeri til løsning af kommunens boligsociale problemer (såkaldt social boliganvisning).⁵³ Det varierer, hvor stor en del af boligmassen i den enkelte kommune, der udgøres af almene boliger, og andelen bestemmes af kommunalbestyrelsen.⁵⁴ Efterspørgslen efter almene boliger varierer ligeledes. I Københavns kommune er der f.eks. en stor efterspørgsel på

⁴⁹ Bekendtgørelse nr. 75 af 28. januar 2020 om tilskud til fremme af udviklingen af almene boliger til særligt udsatte grupper, § 1, stk. 1

⁵⁰ Finansministeriet. (2021). *Forslag til finanslov for finansåret 2021*. Side 23. Lokaliseret på: <https://fm.dk/media/18175/ffl21a41.pdf>

⁵¹ Københavns Kommune om Skæve boliger: <https://www.kk.dk/borger/udsatte-voksne/hjemloese/skaeve-boliger>

⁵² Bekendtgørelse af lov nr. 1877 af 27. september 2021 om almene boliger m.v. – [Almenboligloven \(retsinformation.dk\)](https://www.retsinformation.dk/DA/Almenboligloven)

⁵³ Almenboliglovens § 59, stk. 1

⁵⁴ Maagaard Holm, J. (9. september 2019). *Se kortet: Her er der flest og færrest almene boliger*. Lokaliseret på <https://www.altinget.dk/artikel/se-kortet-her-er-der-flest-og-faerrest-almene-boliger>

almene boliger, som ikke kan dækkes af de eksisterende boliger, og ventetiden kan ofte være mange år. Selv hjemløse og/eller udsatte borgere kan risikere at vente mere end tre år på at få en bolig.⁵⁵

Ifølge almenboliglovens § 59 skal anvisningen ske på baggrund af en vurdering af den boligsøgendes behov og beboersammensætningen i den afdeling, den boligsøgende anvises til eller bor i på anvisningstidspunktet.⁵⁶

Almenboliglovens § 59 indebærer ikke, at boligløse har en lovbestemt ret til at få anvist en permanent bolig. Kommunen foretager en konkret vurdering af den boligsøgendes behov med udgangspunkt i den pågældende kommunes kriterier, som er fastsat af kommunalbestyrelsen.

Det fremgår af "Vejledning om udlejning af almene boliger", at der skal være tale om et akut behov for de pågældende boligsøgende, og at kommunalbestyrelsen vurderer, om de boligsøgende, der henvender sig, har et så påtrængende boligbehov, at de bør anvises til en af de boliger, som kommunen har til rådighed.⁵⁷ Kommunalbestyrelsen skal i hvert enkelt tilfælde foretage en konkret vurdering af, hvilke boligsøgende der har det mest påtrængende behov for at få anvist en bolig, og der er ikke mulighed for at klage over dette skøn over den pågældendes boligbehov. Afgørelsen kan derfor ikke indbringes for nogen administrativ myndighed.⁵⁸

Nedenfor behandles de barrierer, som grønlandere i udsatte positioner i særlig grad kan møde i forhold til at få en bolig efter almenboliglovens § 59.

4.2.2.1 Barrierer for anvisning af almene boliger (social boliganvisning)

Som beskrevet ovenfor afhænger nyligt tilflyttede grønlanderes muligheder for at opnå anvisning af en almen bolig bl.a. af, om de opfylder de boligsociale kriterier. Den nærmere udformning af de boligsociale kriterier og anvisningspraksis kan variere fra kommune til kommune, idet dette henhører under kommunalbestyrelsernes kompetence. I vurderingen indgår også, hvor mange almene boliger kommunen har til rådighed.

Justitia har til brug for denne rapport undersøgt København, Odense og Aarhus kommuners boligsociale kriterier, som beskrives nærmere nedenfor. I den forbindelse belyses det, hvilke kriterier m.v., der kan være vanskelige for grønlandere i udsatte positioner at opfylde, og som dermed udgør en barriere for at få en permanent bolig.⁵⁹

4.2.2.2 Tilknytningskravet

For alle de tre undersøgte kommuner gør det sig gældende, at der skal være tale om et akut opstået boligproblem, hvor borgeren har mistet sin bolig, eller inden for kortere tid står overfor at miste den, og at borgeren ikke selv kan skaffe en bolig.

---

⁵⁵ Juhl, M. (13. nov. 2021). *Udsatte borgere i København risikerer at vente mere end tre år på at få en bolig*. Lokaliseret på <https://politiken.dk/indland/art8473817/Udsatte-borgere-i-K%C3%B8benhavn-risikerer-at-vente-mere-end-tre-år-på-at-få-en-bolig>

⁵⁶ Almenboliglovens § 59, stk. 1, 2. pkt.

⁵⁷ Vejledning om udlejning af almene boliger (VEJL 1996 4120) pkt. 5.2.1.

⁵⁸ Vejledning om udlejning af almene boliger (VEJL 1996 4120) pkt. 5.2.1.

⁵⁹ På baggrund af information på kommunernes hjemmesider samt tilsendte vejledninger til Justitia.

I København og Århus kommunes vejledninger fremgår det også, at der skal være tale om en borger, der på den ene side har et socialt problem, men som på den anden side også skal kunne tilpasse sig et almindeligt boligmiljø. Dernæst fremgår det af både København, Odense og Aarhus kommunes vejledninger, at borgeren skal have tilknytning til kommunen (det såkaldte tilknytningskrav).

Især det sidstnævnte krav, tilknytningskravet, kan medføre vanskeligheder for tilflyttede grønlændere. Rapporten *Fra Grønland til gaden* beskriver, hvordan tilknytningskravet kan betyde, at tilflyttede grønlændere i en lang periode kan blive vurderet til at have større tilknytning til Grønland end til den danske kommune, som de opholder sig i efter tilflytningen til Danmark. De kan af den grund være udelukket fra at blive anvist en bolig. Dette kan ifølge rapporten være en af de medvirkende faktorer til, at tilflyttere fra Grønland ender på herberger og aldrig kommer videre derfra.⁶⁰

Hvor lang en periode en grønlænder i en udsat position skal have boet i en kommune for, at tilknytningskravet anses for opfyldt, beror på en konkret vurdering. Af Københavns Kommunes vejledning fremgår det, at borgere, der ønsker at tilflytte Københavns Kommune, som udgangspunkt ikke har tilknytning til kommunen, og videre fremgår det, at der altid er tale om et udgangspunkt, idet der i hver enkelt sag er tale om et skøn over alle fakta i sagen, og at der ikke kan fastsættes en entydig grænse for, hvornår en tilflyttende borger har opnået tilstrækkelig tilknytning til Københavns Kommune.⁶¹

Yderligere fremgår det om tilknytningskravet på Københavns Kommunes hjemmeside, at boligproblemet skal være opstået under ophold i København, og ikke fordi personen er flyttet til København uden udsigt til en varig bolig.⁶² Det fremgår endvidere, at der kan lægges vægt på adressehistorik, herunder seneste folkeregisteradresse, længden af opholdet i København og tilknytning i øvrigt.⁶³

I Aarhus Kommunes vejledning fremgår det, at borgeren som udgangspunkt skal have boet i kommunen i 6 måneder. Videre fremgår det af vejledningen: *"Du skal være bosiddende i Århus Kommune. Du skal have boet her i mindst 6 mdr., hvis du har en anden tilknytning til kommunen. Ellers skal du bo her i 12 mdr."* Det fremgår ikke umiddelbart af vejledningen, hvad en anden tilknytning til kommunen er.

I Odense Kommunes vejledning fremgår der ikke noget om opholdets varighed, men det fremgår at:

"Odense Borgere" som er tilflyttet Odense, der er blevet husvilde i anden kommune og personer fra anden kommune som af anden grund tager ophold og tilmelder sig Odense kommune i folkeregistret hos familie, venner og bekendte m.m., er ikke omfattet af ordningen, idet et boligproblem herved kan have en vis forudsigelighed. I vurdering af sagen kan der dog tages hensyn til varigheden af opholdet i Odense kommune."

---

⁶⁰ Schiermacher, M. (2020). *Fra Grønland til gaden*. Side 34

⁶¹ Vejledning om boligsocial indstilling til almen bolig, oktober 2021, s. 20

⁶² Københavns Kommune om Den boligsociale anvisning: <https://www.kk.dk/om-kommunen/kontakt/borgercenter-voksne/den-boligsociale-anvisning>

⁶³ Vejledning om boligsocial indstilling til almen bolig, oktober 2021, s. 20

Der tegner sig altså et billede af, at grønlandere i udsatte positioner, som flytter til Danmark, kan have vanskeligt ved at opfylde det tilknytningskrav, som den enkelte kommune, stiller, og at opfyldelse kræver, at de først opholder sig i kommunen i et vist ikke nærmere fastsat tidsrum. En grønlander i en udsat position må i mellemtiden enten bo hos venner eller bekendte, eller tage ophold på et herberg, der som beskrevet ovenfor kan føre til forværring af problemerne.

4.2.2.3 *Kravet om kunne tilpasse sig et almindeligt boligmiljø*

Dernæst kan nogle grønlandere i udsatte positioner have vanskeligt ved at opfylde kommunernes krav om, at man skal kunne tilpasse sig et almindeligt boligmiljø. Som det beskrives i en ældre rapport fra VIVE fra 2002, opereres der med en øvre grænse – forstået på den måde, at personer med relativt mange sociale og økonomiske ressourcer er udelukket fra at blive anvist en bolig.⁶⁴

I Københavns Kommunes vejledning fremgår det herom, at det er en forudsætning for boligsocial anvisning, at den anviste borger kan tilpasse sig et almindeligt boligmiljø. Borgeren skal blandt andet kunne tage vare på sig selv, overholde husorden og generelle regler i boligområdet.

Tilsvarende fremgår det af Århus Kommunes vejledning, at den anviste skal passe ind i et alment boligmiljø, herunder at boligen skal holdes i orden, husorden skal overholdes, og husleje betales til tiden. Odense Kommunes vejledning ses ikke at indeholde krav hertil.

“Årsag til afvisning af grønlandere i udsatte positioner kan være, at de pågældende personer ikke vurderes at kunne tilpasse sig et almindeligt boligmiljø.”

Signe Kempff-Thestrup, København Kommunes boliganvisning

“Jeg kan have på fornemmelsen, at kommunerne kan være bange for at anvise en bolig til grønlandere i udsatte positioner. Kommunerne kan være bange for, at dette vil være for generende for de øvrige beboere – et scenarie kan være, at der flytter en hel flok grønlandere ind i én lejlighed, hvis der anvises en bolig til en enkelt.”

Jannie Getreuer Micheelsen

Det ses derfor, at de krav, som kommunerne stiller i forhold til, at man skal kunne tilpasse sig et almindeligt boligmiljø, ligeledes kan være en barriere for, at grønlandere i udsatte positioner i Danmark kan få en almen bolig efter de boligsociale kriterier.

---

⁶⁴ Socialforskningsinstituttet. (2002). *Kommunal boliganvisning til almene familieboliger*. Side 9. <https://www.vive.dk/media/pure/6170/350856>

4.2.2.4 Kravet om at være aktiv boligsøgende

Et yderligere krav fra kommunerne i forhold til at få en almen bolig efter den sociale boliganvisning, som kan være svært at opfylde for grønlandere i udsatte positioner, er, at man skal være aktiv boligsøgende.

Det følger således af Odense og Århus Kommuner vejledninger, at den boligsøgende i forskellig grad selv skal være aktiv ift. selv at finde en bolig. Tilsvarende fremgår ikke af vejledningen for Københavns Kommune.

I vejledningen for Århus Kommune fremgår det, at: *"Du skal være aktivt boligsøgende – meldt ind i boligforeningen."*

Af Odense Kommunes vejledning fremgår det, at: *"Borgeren har en forpligtelse til selv at være aktiv omkring løsning af sit boligproblem. Som udgangspunkt skal borgeren være opnoteret i 2 boligforeninger og boligsøgende i HELE Odense."*

Der foreligger ikke nærmere oplysninger om kommunernes praksis i forhold til vurderingen af kravet om, at man skal udvise en vis aktivitet i forhold til selv at finde en bolig. Sådanne krav kan dog formentlig være vanskelige at opfylde for grønlandere i udsatte positioner, der i forvejen kan have svært ved at navigere i det danske system, særligt lige efter ankomsten til Danmark.

4.2.2.5 Øvrige barrierer i sagsbehandlingsprocessen

Som det fremgår ovenfor, tegner der sig et billede af, at grønlandere i udsatte positioner, som flytter til Danmark, kan have vanskeligt ved at opfylde det tilknytningskrav, den enkelte kommune stiller, for at få en almen bolig efter de boligsociale kriterier, og at de krav, som kommunerne har i forhold til, at man skal kunne tilpasse sig et almindeligt boligmiljø, ligeledes kan være en barriere. Også kommunernes krav til, at man skal udvise en vis aktivitet i forhold til selv at finde en bolig, kan formentlig være vanskelige at opfylde for grønlandere i udsatte positioner i Danmark.

Herudover kan der peges på forskellige øvrige aspekter i forbindelse med sagsbehandlingsprocessen i kommunerne, der eventuelt kan opleves som en yderligere barriere for grønlandere i udsatte positioner, bl.a. på grund af sprog- og kulturforskelle.

Som nærmere beskrevet ovenfor i afsnit 3.3 ses der således i en undersøgelse af sagsbehandlingen på anbringelsesområdet at være en række årsager til, at bl.a. sprogvanskeligheder vanskeliggør sagsbehandlingen, f.eks. at sagsbehandleren ikke ser et behov for tolk, f.eks. fordi de har svært ved at aflæse, hvor meget forældrene forstår, eller der kan være praktiske udfordringer med at skaffe (uvildige) tolke. Nogle forældre oplever endvidere, at et ønske om brug af tolk ikke imødekommes, og der er også eksempler på, at forældrene selv afviser tolkebistand, fordi de selv oplever at tale godt dansk. Af den ovenfor nævnte undersøgelse fremgår det også, at kulturelle forståelsesvanskeligheder mellem myndigheder og grønlandere i udsatte positioner kan vanskeliggøre sagsbehandlingen. Udover sprog- og kulturudfordringer viser undersøgelsen også, at misforståelser mellem forældre og sagsbehandlere kan handle om, at det faglige system er forskelligt i Grønland og i Danmark, og

at grønlandske forældrene derfor misforstår centrale begreber og oplever at blive vurderet væsentligt anderledes, og hårdere som forældre i det danske system. Som anført i afsnit 3.3 må det formodes, at samme eller tilsvarende forhold også kan være medvirkende til grønlandere i udsatte positioners oplevelse af en dårligere sagsbehandling på andre områder af stor betydning for livsmulighederne, f.eks. i forhold til, om man kan få en bolig.

En socialkonsulent fra Det Grønlandske Hus i København fortæller, at nogle grønlandere i udsatte positioner i Danmark helt opgiver kontakten med de sociale myndigheder, efter for gæves at have spurgt om hjælp, f.eks. fordi de oplever at blive henvist til forskellige sagsbehandlere og/eller til forskellige afdelinger eller kontorer, der også geografisk kan ligge på forskellige adresser. Det kan derfor være svært at overskue, hvor man skal søge hjælp. En anden årsag til at opgive at få hjælp fra de sociale myndigheder kan være, at man har fået afslag på den konkrete hjælp, man har efterspurgt, og enten ikke ved eller forstår, at man måske har ret til en anden form for hjælp.

Nogle grønlandere i udsatte positioner kontakter bl.a. Det Grønlandske Hus, som så kan hjælpe i forbindelse med borgerens kontakt med de sociale myndigheder, men der er også nogle af de allermest ressourcetsvage, der helt opgiver at få hjælp af de sociale myndigheder, eller i hvert fald opgiver at få hjælp i en vis periode.

4.3 Vurdering og anbefalinger

Kommunerne råder alene over et mindre antal boliger, der – udover almene boliger - kan stilles til rådighed for grønlandere i udsatte positioner i Danmark. Der er dog i alle tilfælde – afhængig af boligformen – en række krav, der skal være opfyldt for at få tilbud herom. Disse krav gælder for alle borgere i udsatte positioner og ikke kun grønlandere i udsatte positioner.

Der tegner sig dog et billede af, at grønlandere i udsatte positioner, som flytter til Danmark, kan have vanskeligt ved at opfylde bl.a. det tilknytningskrav, den enkelte kommune stiller, for at få en almen bolig efter de boligsociale kriterier, og at de krav, som kommunerne har i forhold til at grønlandere i udsatte positioner skal kunne tilpasse sig et almindeligt boligmiljø, tillige kan være en barriere for at få egen bolig. Også kommunernes krav til, at man skal udvise en vis aktivitet i forhold til selv at finde en bolig, kan formentlig være vanskelige at opfylde for grønlandere i udsatte positioner, der i forvejen har svært ved at navigere i det danske system.

Herudover kan der peges på forskellige øvrige aspekter i forbindelse med sagsbehandlingsprocessen i kommunerne, der evt. kan opleves som en yderligere barriere for grønlandere i udsatte positioner, der på grund af bl.a. sprog- og kulturforskelle i forvejen kan have svært ved at navigere i det danske system, særligt lige efter ankomsten til Danmark. Grønlandere i udsatte positioner i Danmark risikerer derfor i hvert fald i en vis periode at være dårligere stillet end andre boligløse danskere.

For at sikre grønlandere i udsatte positioner i Danmark samme adgang til en almen bolig efter de boligsociale kriterier som andre udsatte boligløse danskere anbefales følgende:

Justitia anbefaler

Myndighedernes administration af reglerne i almenboligloven om social boliganvisning skal sikre, at boligløse grønlandere i udsatte positioner ikke er dårligere stillet end andre boligløse danskere i udsatte positioner.

Konkret anbefales det, at

Myndighedernes retningslinjer på området skal tage højde for, at tilflyttende grønlandere i en periode formentlig ikke kan opfylde tilknytningskravet i nogen kommuner i Danmark, og tilknytningskrav skal derfor ikke gælde for tilflyttende grønlandere.

Myndighederne skal i alle sager om adgang til en almen bolig efter de boligsociale kriterier stille tolkebistand til rådighed for grønlandere. Adgang til en bolig i Danmark er helt afgørende for grønlandere i udsattes positioners mulighed for at udfolde deres liv i Danmark, og eventuelle sprogbarrierer må derfor ikke forekomme på dette område.

5 Adgang til sociale ydelser, pensioner m.v.

Grønlandere i udsatte positioner vil efter flytning til Danmark ofte også have behov for offentlig forsørgelse i en kortere eller længere periode. Manglende adgang til sociale ydelser kan i lighed med boligmangel have meget store konsekvenser for muligheden for at udfolde sit liv. Nogle gange hænger de to udfordringer sammen. F.eks. kan problemer med at få en bolig og dermed en folkeregisteradresse have betydning i forhold til at kunne få ydelser som kontanthjælp, da det er oplevelsen, at kommunerne i praksis tillægger folkeregisterregistreringen vægt. Udfordringer i forhold til at få en bolig kan således også medføre udfordringer i forhold til at få sociale ydelser.

Et andet gennemgående problem for grønlandere i udsatte positioner i forhold til pensioner, sociale ydelser eller anden form for hjælp er herudover, at det kan være endog meget problematisk at skaffe den dokumentation fra Grønland, der stilles krav om i Danmark. Dette kan blandt andet betyde meget lange sagsbehandlingstider og i de værste tilfælde, at nogen helt opgiver at søge hjælp.

Selv efter at have fået tilsagn om en økonomisk ydelse, kan der opstå nye vanskeligheder for grønlandere i udsatte positioner, f.eks. i forhold til at få ydelsen udbetalt. Dette behandles nedenfor under afsnit 6 i forbindelse med behandlingen af de udfordringer, der kan opstå i mødet med det digitale offentlige Danmark.

I dette afsnit redegøres der overvejende for de retlige barrierer for, at grønlandere kan få adgang til pensioner, sociale ydelser m.v. i Danmark.

Socialrådgiver Jannie Getreuer Micheelsen, Københavns Kommune, oplyser, at hun ofte oplever grønlandere i en udsat position, der har svært ved at gennemføre sagsbehandlingsprocessen i forhold til at få bl.a. kontanthjælp. Borgerne kan opleve, at det er svært at overholde aftaler på grund af en kaotisk hverdag, hvor der er svært at huske aftaler, og måske svært at finde penge til transport. Mange opgiver, indtil de får hjælp af en socialarbejder, der gennem en mere "håndholdt" indsats kan hjælpe dem igennem processen.

Forstander Robert Olsen, Kofoeds Skole fortæller, at det for grønlandere i udsatte positioner i Danmark opleves som meget svært at få adgang til f.eks. pension i Danmark, bl.a. fordi udgangspunktet er, at der skal søges på ny ved ankomst til Danmark. I Danmark stilles der, for at få forskellige sociale ydelser som f.eks. pension, krav om deltagelse i lange og ressourcekrævende forløb. Dette kan være meget svært for grønlandere i udsatte positioner at gennemføre, og mange bliver tabt undervejs.

5.1 Sociale ydelser og pensioner

Det vil ofte være relevant for grønlændere i udsatte positioner at ansøge om kontanthjælp, som kan ydes efter lov om aktiv socialpolitik.⁶⁵ Selvom en grønlænder har haft arbejde i Grønland, vil personen nemlig først være berettiget til dagpenge i Danmark efter 1 års medlemskab af en dansk a-kasse samt under opfyldelse af andre betingelser.⁶⁶ Derfor vil grønlændere som regel ikke have adgang til at få dagpenge efter ankomsten til Danmark.

Er den pågældende grønlænder fyldt 40 år og har en varigt nedsat arbejdsevne, kan førtidspension være relevant. Der blev med virkning fra 2020 vedtaget lovgivning, der skal gøre det lettere at flytte mellem Grønland og Danmark. Når en borger i Grønland med højeste førtidspension flytter til Danmark, overgår borgerens førtidspension herefter uden ansøgning til førtidspension efter lov om social pension i Danmark. Der skal dog stadig foretages en administrativ sagsbehandling, men der forudsættes en kortere sagsbehandlingstid.⁶⁷ Dette gælder dog udelukkende, hvis man i Grønland er tildelt den højeste førtidspension.

Det kan også være relevant at søge om andre former for pension, f.eks. seniorpension eller tidlig pension ("Arne-pension") efter reglerne i lov om social pension.⁶⁸

I det følgende beskrives en række barrierer for, at grønlændere kan opnå visse pensioner, sociale ydelser eller anden økonomisk hjælp i Danmark.

5.2 Manglende dansk folkeregisteradresse

Som nærmere beskrevet ovenfor flytter mange grønlændere i udsatte positioner til Danmark uden på forhånd at have skaffet sig en bolig, og de er derfor i en periode efter flytningen ikke registreret i folkeregistret på en dansk adresse.

En dansk folkeregisteradresse er imidlertid ikke et krav for at opnå adgang til f.eks. kontanthjælp, da det følger af lov om aktiv socialpolitik § 3, at enhver, der *opholder sig lovligt* her i landet, har ret til hjælp efter loven. I forhold til ydelser efter serviceloven følger det tilsvarende af servicelovens § 2, at enhver, der opholder sig lovligt her i landet, har ret til hjælp efter loven.⁶⁹

Institut for Menneskerettigheder beskriver dog i rapporten *Hjemløse borgeres rettigheder i kommunerne*, at selvom kommunerne ikke kan stille som betingelse, at borgeren er registreret i kommunen for at yde hjælp, så synes folkeregistreringen alligevel i praksis at spille en større rolle i kommunernes praksis.

---

⁶⁵ Lov om aktiv socialpolitik § 11

⁶⁶ Lov om arbejdsløshedsforsikring § 53, stk. 1. Jf. § 41, stk. 1.

⁶⁷ L 18 - 2019-20 (oversigt): Forslag til lov om ændring af lov om social pension, lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., lov om aktiv socialpolitik, lov om individuel boligstøtte og ligningsloven. (Lettelse af grænsehindring ved flytning mellem rigsdelen m.v.) / Folketinget (ft.dk)

⁶⁸ Jf. lovbekendtgørelse nr. 234 af 12. februar 2021 af lov om social pension

⁶⁹ Se desuden vejledning nr. 9347 om servicelovens formål og generelle bestemmelser i loven, pkt. 12 ff.

Af **Institut for Menneskerettigheders** rapport citeres en kommunerespondent fra en kommune blandt andet for følgende: *"Altså det er særligt vores opsøgende medarbejdere, der siger: Jamen hold da kæft, nogle gange så kan de [hjemløse] jo ikke engang få noget som helst udbetalt, hvis de ikke har en adresse. Og der har vi så forsøgt at sige, jamen så bliver forsorgshjemmet adressen, så kommer de derop. (...) Altså for simpelthen at afhjælpe nogle af de der ting."*⁶⁹

Socialrådgiver Jannie Getreuer Micheelsen, Københavns Kommune, udtaler i lighed herom til Justitia, at:

"Nøglen til systemet er en dansk folkeregisteradresse. Man kan enten selv skaffe sig en bolig på normal vis, eller man kan få adresse på et herberg. Mange grønlandere går under radaren i lang tid, før de dukker op i systemet. Det længste jeg har set, er halvandet år."

Herudover fortæller socialkonsulenter fra Det Grønlandske Hus i København, at der er en vis andel af grønlandere i udsatte positioner i Danmark, der er meget svære at komme i kontakt med, og som enten ikke har kontakt med de offentlige myndigheder eller kun har en meget sporadisk kontakt med myndighederne. For sådanne borgere er det svært at få adgang til systemet, herunder at få økonomisk hjælp. De lever mere eller mindre i skjul i Danmark og uden adgang til sociale ydelser.

Mille Schiermacher, antropolog og forfatter til rapporten "Fra Grønland til gaden", fortæller i et interview, at den svære indkøringsperiode, der kan være, før de udsatte grønlandere "får hul" på det danske system, og indtil de har fået en bolig, kan betyde, at nogle, især unge grønlandere, begynder at skaffe sig et indtægtsgrundlag på mere uhensigtsmæssige måder, f.eks. via prostitution.

Retssikkerhedsloven⁷¹ regulerer, hvilken kommune, der skal yde hjælpen (handlekommune) og hvilken kommune, der skal betale for hjælpen. Hovedreglen er, at det er opholdskommunen, der skal yde hjælpen, jf. § 9, stk. 1. Opholdskommunen er den kommune, hvor personen har sin bopæl eller opholder sig, jf. § 9, stk. 2. Som hovedregel er det opholdskommunen, der betaler for ydelserne.⁷²

⁷⁰ Kiørboe, E. og Zarreparvar, M. (2017) *Hjemløse borgeres rettigheder i kommunerne*. s. 181

⁷¹ Jf. lovbekendtgørelse nr. 826 af 16. august 2019 af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

⁷² Vejledning nr. 9339 2019 pkt. 332

Retssikkerhedsloven opleves af bl.a. grønlandere i udsatte positioner at kunne udgøre en yderligere barriere i forhold til at få de sociale økonomiske ydelser, man har krav på, idet man i forbindelse med flytning fra en kommune til en anden kan opleve at blive henvist til den kommune, man flyttede fra, og derved forlænges sagsbehandlingstiden. Nogen giver helt op i forhold til at anmode om en ydelse.

En socialkonsulent fra Det Grønlandske Hus i København fortæller, at hun forsøger at fastholde kontakt med en ung mand, som har været i Danmark i adskillige år (4-5 år). Den pågældende flytter rundt mellem forskellige herberger i forskellige kommuner og har også været i fængsel. Han oplever, at sagsbehandlingen i forhold til kontanthjælp trækker ud, hver gang han flytter, både fordi han ikke altid har en folkeregisteradresse, og fordi kommunerne henviser ham til den kommune, hvor han senest har opholdt sig. Det opleves som en krig mellem kommunerne om, hvem der skal betale regningen, og udsatte borgere som ham kommer i klemme. Det betyder, at den pågældende i lange perioder ikke får kontanthjælp eller andre sociale ydelser. Når han så endelig bevilliges kontanthjælp, opstår en række andre udfordringer, idet han har svært at få adgang til pengene på grund af bl.a. digitale udfordringer. Senest gik der 4 ½ måned fra han anmodede om kontanthjælp, til pengene blev udbetalt. Personer som ham er meget svære at hjælpe, og oplevelsen er, at systemet svigter, og at den unge mands udsathed bliver større og større.

5.2.1 Vurdering og anbefalinger

Grønlandere i udsatte positioner i Danmark kan på grund af kommunernes praksis opleve vanskeligheder i forhold til at få den kontanthjælp, som de er berettigede til, og i forhold til at få den nødvendige hjælp inden for rimelig tid. Den manglende indtægt i kortere eller længere perioder kan medføre større social udsathed.

Udfordringerne skyldes, at kommunerne i forbindelse med ansøgning om kontanthjælp i opholdskommunen henviser ansøgerne til den kommune, hvor ansøgeren senest var folkeregisterregistreret. Dette sker uanset, at ansøgerne nu opholder sig i den kommune, hvortil der indgives en ansøgning, og at det efter reglerne som udgangspunkt er opholdskommunen, der skal yde hjælpen. Sagsbehandlingstiden risikerer derved ikke alene at blive forlænget, men også at nogle også helt opgiver at få hjælp.

Flere andre danskere i udsatte positioner kan formentlig opleve lignende udfordringer som følge af kommunernes praksis på området, men tilflytningen fra Grønland til Danmark øger dog i sig selv risikoen herfor.

Justitia anbefaler

Kommunernes praksis i forhold til behandling af ansøgninger om kontanthjælp skal sikre, at grønlændere i udsatte positioner får den kontanthjælp i Danmark, som de er berettiget til, og uden unødigt forsinkelse. Det gælder særligt ved flytning fra Grønland til Danmark, da tilflytningen i sig selv øger risikoen ikke at få den hjælp, man er berettiget til, og inden for rimelig tid.

Konkret anbefales det, at:

Det skal tydeliggøres at opholdskommunen er ansvarlig for, at tilflyttende grønlændere får den kontanthjælp, som de er berettiget til. Ankestyrelsen skal som tilsynsmyndighed følge op på dette.

5.3 Dokumentationsproblemer

En anden udfordring, som grønlændere kan opleve i forhold til økonomiske ydelser, er problemer med at fremskaffe dokumentation for bl.a. deres tid i Grønland og arbejdsmarkedstilknytning, som kan være nødvendig for at oplyse en sag om pension, sociale ydelser eller anden økonomisk hjælp i Danmark.

5.3.1 Kontanthjælp m.v.

For så vidt angår ret til uddannelseshjælp eller kontanthjælp, er det en betingelse, at personen har opholdt sig lovligt her i riget i sammenlagt 9 år inden for de sidste 10 år.⁷³ Det følger videre, at personen har pligt til at bidrage med oplysninger, der er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp personen er berettiget til. Kan personen ikke dokumentere, at opholdskravet og beskæftigelseskravet er opfyldt, yder kommunen selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse.⁷⁴ Sidstnævnte typer af ydelser er mindre end uddannelseshjælp eller kontanthjælp.

Socialrådgiver Marie Louise Damgaard og Andreas Dalgaard fra Kofoeds Skole fortæller:

"Det kan også være svært for folk at finde den dokumentation, der skal til for at få en ydelse. Arbejdede før i tiden i kommunen, og der kunne man godt se bort fra dokumentationskrav, fordi man brugte skønsparagraffen. I dag er de i Københavns kommune meget rigide. Og alt er automatiseret. Det er svært for grønlændere, der kommer til Danmark uden Nem-ID. De skal også kunne dokumentere, at de har været i Grønland de sidste mange år, for ellers får man en lavere ydelse (før kaldet integrationsydelse)."

Folketingets Ombudsmand har i en sag vedrørende en grønlænder i en udsat position taget stilling til dokumentationsspørgsmål for ophold i Riget i forbindelse med ansøgning om kontanthjælp, jf. Folketingets Ombudsmands udtalelse FOB 2018-31.⁷⁵

⁷³ Lov om aktiv socialpolitik § 11, stk. 3

⁷⁴ Lov om aktiv socialpolitik § 11, stk. 11

⁷⁵ 2018-31. Kontanthjælp eller integrationsydelse til hjemløs. Dokumentation af opholdssted. Vejledning (retsinformation.dk)

Folketingets Ombudsmand fandt, at Ankestyrelsen til brug for ansøgning om kontanthjælp ikke kunne afvise erklæringer fra 3 navngivne personer, der ifølge en hjemløs grønlander kunne bevidne, at han havde opholdt sig i Danmark i den påkrævede periode. Ankestyrelsen havde begrundet afvisningen med, at de tre personer ikke repræsenterede "en myndighed, en organisation eller en anden officiel instans", og at erklæringer fra den hjemløse selv, hans familie og bekendte ikke "i sig selv" kunne udgøre fyldestgørende dokumentation.

Sagen førte til, at Folketingets Ombudsmand den 8. november 2019 indledte en generel undersøgelse af Ankestyrelsens praksis med hensyn til dokumentation af ophold i riget, (FOB 2020-7):⁷⁶

Ombudsmanden udtalte i den forbindelse, at oplysninger om en persons livsførelse og livssituation skal indgå i den samlede vurdering af, om personen rent faktisk har været uden for riget i et sådant tidsrum, at denne ikke opfylder betingelserne om at man lovligt har opholdt sig her i riget i sammenlagt 9 ud af 10 år (tidligere 7 ud af 8 år).

Folketingets Ombudsmand udtalte nærmere herom:

"[dette] navnlig kan være tilfældet, når borgeren ikke løbende har vidst, at der var behov for at gemme papirer mv. med henblik på at kunne dokumentere et opholdssted over for myndighederne. Og det gælder ikke mindst for nogle af de berørte borgere, der kan have en livsførelse og livssituation med en måske ganske skrøbelig social tilknytning til samfundet, herunder til myndigheder, pengeinstitutter og andre, som kan tænkes at opbevare dokumenter, der kan dokumentere ophold her i landet."

5.3.2 Førtidspension

Er en grønlander fyldt 40 år, og har en varigt nedsat arbejdsevne, kan det være relevant at søge om førtidspension.

Grønland og Danmark har som udgangspunkt egne regler om social pension, der gælder i de respektive rigsdelen. Personer, der flytter mellem rigsdelen, er derfor som udgangspunkt ikke omfattet af de pensionsregler, der gælder i fraflytningsrigsdelen, men omfattes derimod af de gældende pensionsregler i den rigsdelen, som de pågældende flytter til. Udbetalingen af en tilkendt socialpension standses derfor som udgangspunkt ved flytning indenfor rigsfællesskabet, og modtageren må på ny

---

⁷⁶ FOB 2020-7. *Krav til dokumentation for ophold i riget i uddannelses- og kontanthjælpssager.* https://www.ombudsmanden.dk/find/udtalelser/beretningssager/alle_bsager/2020-7/pdf

ansøge om pension i tilflytningsrigsdelen efter de gældende regler der. Sagsbehandlingstiden kan imidlertid udgøre en væsentlig barriere for at få tildelt pension.⁷⁷ Det Grønlandske Hus i København har oplevet eksempler på meget langvarige forløb i sager vedrørende førtidspension på op til 20 år, hvor der endnu ikke var truffet endelig afgørelse om pensionsspørgsmålet.⁷⁸

Der er dog med virkning fra 2020 vedtaget lovgivning, der gør det lettere at flytte mellem Grønland og Danmark, når man modtager social pension i form af førtidspension. Det betyder bl.a., at hvis man er tildelt den højeste førtidspension i Grønland, overgår man automatisk til dansk førtidspension ved flytning til Danmark. Lovgivningen betyder også, at der kan ske hurtigere udveksling af oplysninger mellem myndighederne ved ansøgning om førtidspension fra en kommune i en anden rigsdel end tilflytterkommunen.⁷⁹

De nye regler gælder dog kun den højeste grad af førtidspension. Hvis man i Grønland er tildelt lavere grader af førtidspension, skal man derfor på ny ansøge om pension i Danmark efter de danske regler. I disse tilfælde kan sagsbehandlingstiden stadig udgøre en barriere i forhold til at få tildelt pension.

5.3.3 "Arnepension" og seniorpension

Som nævnt ovenfor kan det i visse tilfælde evt. være relevant at søge om andre typer pension, f.eks. seniorpension eller tidlig pension ("Arne-pension") efter reglerne i lov om social pension.⁸⁰ På grund af betingelserne om langvarig tilknytning til arbejdsmarkedet er disse pensionsformer næppe mulige at opnå for de fleste grønlandere i en udsat position, men det kan ikke udelukkes, at det kan være relevant for en vis mindre andel. Beskrivelsen af reglerne om henholdsvis seniorpension eller tidlig pension kan herudover medvirke til at illustrere de udfordringer, som også mere ressourcestærke grønlandske borgere oplever i mødet med de offentlige myndigheder i Danmark, og som også for denne gruppe kan udgøre en barriere i forhold til at gøre sine rettigheder gældende.

Retten til bl.a. seniorpension og tidlig pension ("Arne-pension") er betinget af mindst 3 års fast bopæl her i riget mellem det fyldte 15. år og pensionsalderen, og opholdet skal kunne dokumenteres. Der stilles herudover krav om dokumentation for tilknytning til arbejdsmarkedet i op til henholdsvis 20-25 år (seniorpension) og 42-44 år (tidlig pension).

Der stilles således for begge typer af pension bl.a. en række krav om dokumentation for både ophold i riget og dokumentation for arbejdsmarkedstilknytning, og sådanne krav kan være vanskelige at opfylde, særligt for personer der er ankommet til Danmark helt eller delvist uden dokumentation.

---

⁷⁷ [L 18 - 2019-20 \(oversigt\): Forslag til lov om ændring af lov om social pension, lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., lov om aktiv socialpolitik, lov om individuel boligstøtte og ligningsloven. \(Lettelse af grænsehindring ved flytning mellem rigsdelen m.v.\) / Folketinget \(ft.dk\)](#)

⁷⁸ Referat af interview med det grønlandske hus.

⁷⁹ [L 18 - 2019-20 \(oversigt\): Forslag til lov om ændring af lov om social pension, lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., lov om aktiv socialpolitik, lov om individuel boligstøtte og ligningsloven. \(Lettelse af grænsehindring ved flytning mellem rigsdelen m.v.\) / Folketinget \(ft.dk\)](#)

⁸⁰ Jf. lovbekendtgørelse nr. 234 af 12. februar 2021 af lov om social pension

Der tegner sig således et billede af, at det af forskellige årsager kan være endog meget vanskeligt for grønlandere i Danmark at fremskaffe den påkrævede dokumentation bl.a. for deres arbejdsmarkedstilknytning, som kan være nødvendig for at oplyse en sag om pension, økonomisk ydelse eller anden økonomisk hjælp i Danmark.

5.3.4 Øvrige barrierer i sagsbehandlingsprocessen

Som nærmere beskrevet ovenfor i afsnit 3.3 ses der i en undersøgelse af sagsbehandlingen på anbringelsesområdet at være en række årsager til, at bl.a. sprogvanskeligheder vanskeliggør sagsbehandlingen. Udover sprog- og kulturudfordringer viser undersøgelsen også, at misforståelser mellem forældre og sagsbehandlere kan handle om, at det faglige system er forskelligt i Grønland og i Danmark, og at grønlandske forældre derfor misforstår centrale begreber og oplever at blive vurderet væsentligt anderledes, og hårdere, som forældre i det danske system. Som anført i afsnit 3.3 må det formodes, at samme eller tilsvarende forhold også kan være medvirkende til grønlandere i udsatte positioners oplevelse af en dårligere sagsbehandling på andre områder af stor betydning for livsmulighederne, f.eks. i forhold til at opfylde dokumentationskravene i forhold til adgang til sociale ydelser, pension m.v.

5.3.5 Vurdering og anbefalinger

Der tegner sig et billede af, at det af flere forskellige årsager kan være endog meget vanskeligt for grønlandere i Danmark at fremskaffe den påkrævede dokumentation bl.a. for arbejdsmarkedstilknytning, som kan være nødvendig for at oplyse en sag om sociale ydelser, pension m.v.

Justitia anbefaler

De udfordringer, grønlandere i udsatte positioner oplever i forbindelse med ansøgninger om sociale ydelser, pensioner m.v. i forhold til bevisspørgsmål og dokumentationsproblemer skal afhjælpes.

Konkret anbefales det, at

Kommunerne skal ved vurderingen af fremlagt dokumentation til brug for en ansøgning om en social ydelse, pension m.v. - i overensstemmelse med praksis fra Folketingets Ombudsmand - tage højde for de særlige udfordringer, der kan opstå i forhold til hjemløse grønlandere, og bl.a. skal personens livsførelse og livssituation indgå i vurderingen heraf.

Kommunerne skal i alle tilfælde vedrørende sager om adgang til sociale ydelser, pensioner m.v. stille tolkebistand til rådighed for grønlandere i udsatte positioner, idet adgang til offentlig forsørgelse er afgørende for grønlandere i udsatte positioners levegrundlag, og eventuelle sprogbarrierer må derfor ikke forekomme på dette område.

5.4 Lang sagsbehandlingstid

Som beskrevet ovenfor, stilles der i Danmark en lang række krav om dokumentation for både ophold i riget og dokumentation for arbejdsmarkedstilknytning for at få adgang til forskellige typer af sociale ydelser og pension. Disse krav kan som det beskrives ovenfor være vanskelige at opfylde, og det gælder ikke kun for gruppen af grønlændere i udsatte positioner i Danmark. Denne udfordring forstærkes dog ligeledes af, at mange grønlændere ankommer til Danmark helt eller delvist uden dokumentation, og at det kan være endog meget svært at skaffe dokumentation fra Grønland. Dette kan udover lang sagsbehandlingstid i nogle tilfælde have som yderste konsekvens, at nogen helt opgiver at søge.

Socialkonsulenter fra Det Grønlandske Hus i København oplever, at det kan være meget problematisk at opfylde dokumentationskravene for både ophold i riget og tilknytning til arbejdsmarkedet. Det kan være meget svært at få dokumentation fra de grønlandske myndigheder, f.eks. skatteoplysninger, idet alle skatteoplysninger endnu ikke findes digitalt i Grønland. Ofte skal man i kontakt med flere forskellige myndigheder for at få hjælp til at finde dokumentation, og der er forskel på, hvor hjælpsomme de grønlandske myndigheder opleves at være. Det Grønlandske Hus har i et tilfælde været nødt til at opgive at hjælpe en borger, da det viste sig at være umuligt at skaffe den tilstrækkelige dokumentation for arbejdsmarkedstilknytning, selv efter kontakt med rigsarkivet i Grønland og flere forskellige kommuner i Grønland. Det Grønlandske Hus i København beretter ligeledes om, at de nogle gange bliver kontaktet af personer, der egentlig har opgivet at søge om en sociale ydelse eller pension, men som efter flere år beslutter at få hjælp til at prøve at søge igen. Det er deres oplevelse, at nogle helt opgiver at søge, hvis de oplever ikke at få hjælp af kommunen ved første ansøgning. Dette gælder særligt for de mere ressourcetsvage personer.

Det Grønlandske Hus i København har også oplevet eksempler på meget langvarige forløb i konthjælp-regi op til 20 år, uden borgeren er blevet visiteret til andre indsatser og ydelser.

5.4.1 Vurdering og anbefalinger

Der tegner sig et billede af, at de vanskeligheder, grønlændere oplever i forhold til at fremskaffe den påkrævede dokumentation, som er nødvendig for at oplyse en sag om pension, økonomisk ydelse eller anden hjælp i Danmark kan bevirke endog meget lange sagsbehandlingstider, og at nogen på den baggrund helt opgiver at søge om ydelser m.v., som de er berettiget til.

Grønland og Danmark har som udgangspunkt egne regler om social pension, der gælder i de respektive rigsdelen, og ved tilflytning til en ny rigsdel skal modtageren som udgangspunkt på ny ansøge om sociale pension efter reglerne i tilflytningsrigsdelen. Sagsbehandlingstiden i den forbindelse kan udgøre en væsentlig barriere for at få tildelt pension. Med virkning fra 2020 overgår man dog automatisk til dansk førtidspension i Danmark ved flytning fra Grønland til Danmark, og der er indført mulighed for hurtigere udveksling af oplysninger mellem myndighederne ved ansøgning om førtidspension fra en kommune i en anden rigsdel end tilflytterkommunens rigsdel. De nye regler gælder dog alene den højeste grad af førtidspension.

Justitia anbefaler

Flere typer af social pension – udover den højeste grad af førtidspension i Grønland – skal automatisk overgå til tilsvarende social pension i Danmark i forbindelse med flytning fra Grønland til Danmark, f.eks. de lavere grader af førtidspension.

I det omfang en social pension i Grønland ikke automatisk kan overgå til Danmark, skal reglerne for udveksling af relevante oplysninger mellem en kommune i en rigsdal til en kommune i en anden rigsdal ændres, så der hurtigere kan ske udveksling af oplysninger i forbindelse med ansøgning om en social pension i tilflytterkommunen.

6 Mødet med det digitale offentlige Danmark

6.1 Digitaliseret offentlig sektor

I Danmark er der de senere år sket en omfattende digitalisering af den offentlige sektor, og det er en udvikling, som er gået endog meget stærkt. Med loven om Offentlig Digital Post fra 2012 blev det fra den 1. november 2014 som udgangspunkt gjort obligatorisk for alle borgere på 15 år og derover at modtage post fra det offentlige i digitale postkasser. Danmark er også det første land, hvor digital selvbetjening i det offentlige som udgangspunkt er blevet obligatorisk at anvende for borgerne. I perioden 2012-2015 vedtog Folketinget fire såkaldte bølge love, der indførte digital selvbetjening på ikke mindre end 89 forskellige serviceområder. Siden da er endnu flere offentlige digitale selvbetjeningssystemer kommet til. Ikke overraskende er Danmark også i en længere årrække blevet kåret som både verdensmester og europamester i digitalisering.

I Grønland er der også sket en digitalisering af den offentlige sektor. Den grønlandske regering vedtog i juni 2017 lov om Offentlig Digital Post, der i 2020 gjorde det obligatorisk for borgerne at modtage digital post fra offentlige myndigheder.⁸¹ I lighed med Danmark, er der dog også her mulighed for efter ansøgning at blive fritaget.

Der findes også digitale selvbetjeningssystemer i Grønland, herunder fem systemer vedrørende "bolig og flytning", tre vedrørende "familie, børn og ældre" og to vedrørende "sociale forhold". De to sidstnævnte anvendes dog alene, når der skal klages over en afgørelse.⁸²

Den grønlandske digitaliseringsstyrelse har oplyst til Justitia, at de offentlige digitale selvbetjeningsløsninger i Grønland ikke er obligatoriske at anvende. Derimod er det som udgangspunkt obligatorisk at modtage post fra det offentlige digitalt.⁸³

Da der er langt færre offentlige digitale selvbetjeningssystemer i Grønland, og anvendelsen heraf (endnu) ikke er blevet obligatorisk, kan der næppe være tvivl om, at det offentlige Danmark er væsentligt mere digitaliseret end det offentlige Grønland.

Ved flytning fra Grønland til Danmark skal man derfor - udover at lære nye digitale systemer at kende - således også i langt større omfang anvende digitale løsninger i mødet med de offentlige myndigheder. Det kan betyde, at grønlanderne i videre omfang selvstændigt skal gøre deres rettigheder gældende og selv varetage deres retssikkerhed.

---

⁸¹ Naalakkersuisut's hjemmeside om den offentlige digitale post: https://digitalimik.gl/emner/digitale_loesninger/odp?sc_lang=d

⁸² Grønlandsk digitalt selvbetjeningssystem - https://www.sullissivik.gl/Selvbetjening?sc_lang=da-DK&segment=citizen

⁸³ Brev af 27. marts 2023 fra Digitalimik Sullissinermut Aqutsisoqarfik

Forstander Robert Olsen fra Kofoeds Skole fortæller, at det for grønlændere i en udsat position er meget svært i sig selv at forstå og navigere i det danske sociale system. Dette forstærkes kun af de digitale udfordringer, som de herudover oplever i Danmark, bl.a. fordi de ikke er vant til at bruge f.eks. digitale selvbetjeningssystemer i forbindelse med kontakt med det offentlige. De er her helt afhængige af, at de kan få hjælp fra bl.a. Kofoeds Skole.

6.2 Digital udsathed

I Danmark er en forholdsvis stor del af borgerne digitalt udsatte. Digitaliseringsstyrelsen og KL har i rapporten *Digital inklusion i det digitaliserede samfund* fra april 2021 vurderet, at de digitalt udsatte i Danmark udgør 17-22 procent af den voksne befolkning. I rapporten bliver gruppen delt op i to undergrupper. Den første gruppe bestående af 10-15 procent af den voksne befolkning anses for at befinde sig i en såkaldt digital gråzone, hvor de tilsyneladende klarer sig digitalt, men har brug for hjælp i større eller mindre grad. Den anden gruppe bestående af 7,5 procent af den voksne befolkning er fritaget for Digital Post, og her vil de fleste ikke på egen hånd kunne gennemføre en selvbetjeningsløsning.⁸⁴

Justitia har i sin rapport *Retssikkerhed for digitalt udsatte borgere*⁸⁵ fra juli 2022 vurderet, at den sidstnævnte gruppe må anses for være noget større i praksis. Justitia har herved henvist til, at der også er en del borgere, som er så digitalt udsatte, at de slet ikke er i stand til at ansøge om fritagelse for Digital Post, hvilket bl.a. er kommet frem i Justitias tidligere analyser om digitalisering på det strafferetlige område. Desuden har man ikke medregnet de borgere, der normalt klarer sig selv, men får pludseligt opståede og særligt vanskelige livssituationer, og de hjælpende pårørende som møder forhindringer. Justitia har på denne baggrund vurderet, at det reelle antal digitalt udsatte borgere kan udgøre op til en fjerdedel af den voksne befolkning.

Som andre borgere i Danmark skyldes grønlænderes digitale udsathed også forhold som f.eks. manglende digitale færdigheder og svage administrative færdigheder.

Samtidig kan det være vanskeligt at opnå fritagelse for obligatorisk digital selvbetjening, da processen i sig selv kan være ressourcekrævende, og det selvfølgelig bliver endnu vanskeligere, hvis man ikke kender det danske administrative system og/eller ikke mestrer det danske sprog.

---

⁸⁴Digitaliseringsstyrelsen og KL (2021), *Rapport Digital inklusion i det digitaliserede samfund*. Lokaliseret på [Rapport \(digst.dk\)](#)

⁸⁵Justitia. (2022). *Rapport: Retssikkerhed for digitalt udsatte borgere*. Lokaliseret på <https://justitia-int.org/digitalt-udsatte/>

"De nytilkomne grønlandere har ofte problemer med at søge om forsørgelse. De ved ikke, hvordan man skal gøre. De kan ikke gøre det digitalt. De bliver ramt på den måde."

Advokat Peter Arndal

"Mange har e-Boks, men kan ikke komme ind i e-Boksen. Mange kommer til Det Grønlandske Hus for at få hjælp til at forstå, hvad der står i de breve, de har fået. Nogle får sanktioner, fordi de ikke ser deres breve i e-Boks. Dette kan skyldes, at de hverken har telefon eller computer, og derved svært ved at få adgang til internettet og dermed adgang til e-Boks, som er den elektroniske postkasse, hvorfra man kommunikerer med de offentlige myndigheder. Hvis de havde fået brevet fysisk, ville de sandsynligvis enten læse det (hvis de kan forstå det) eller opsøge hjælp til at forstå indholdet. Men hjemløse har dog også problemer med at modtage fysisk post."

Socialkonsulent Stine Kilime Hansen, Det Grønlandske Hus i København

Som beskrevet i afsnittet ovenfor oplever grønlanderne ved flytning fra Grønland til Danmark, at de i endnu højere grad bliver mødt af en digitaliseret offentlig sektor. Konsekvensen er, at de videre omfang selvstændigt skal gøre deres rettigheder gældende og varetage deres egen retssikkerhed. Denne barriere i forhold til at gøre sine rettigheder gældende forstærkes yderligere af, at grønlandere på grund af sprog- og kulturudfordringer mv. kan opleve ekstra store barrierer, når de skal navigere i det digitale offentlige Danmark. Det betyder samtidig, at de kan have endnu større vanskeligheder med at få den hjælp, som de har behov for og ret til.

6.3 Vurdering og anbefalinger

Der tegner sig et billede af, at grønlandere ved flytning til Danmark oplever, at de i endnu højere grad bliver mødt af en digitaliseret offentlig sektor. Konsekvensen heraf er, at de kan have særligt store vanskeligheder ved at få den hjælp, som de har behov for og ret til, hvilket kan have alvorlige konsekvenser for bl.a. deres økonomi og livsmuligheder.

Justitia anbefaler

Alle offentlige danske myndigheder skal have øget opmærksomhed på de særlige udfordringer, som grønlandere i udsatte positioner kan opleve i mødet med en endnu mere digitaliseret offentlig sektor i Danmark, så grønlandere i en udsat position ikke stilles ringere end andre danske borgere i mødet med det digitale offentlige Danmark.

Der skal være bedre adgang til personlig digital hjælp til grønlandere, som flytter til Danmark, og som har vanskeligt ved at navigere i det digitale offentlige Danmark. Det kan f.eks. være i form af digitale støttepersoner, der placeres strategisk i forhold til de steder, hvor grønlandere i udsatte positioner opholder sig og henvender sig. De grønlandske huse i Danmark og øvrige relevante organisationer og myndigheder bør inddrages i den nærmere fastlæggelse af, hvordan denne hjælp bør tilrettelægges.

7 Udfordringer af overvejende social karakter

Som det fremgår af denne rapport er der allerede nogen viden om grønlandere i udsatte positioner og deres levevilkår, både i Grønland og i Danmark. Der er dog også områder af betydning for gruppens levevilkår, hvor der alene er sparsom eller ingen viden, og på visse områder foreligger der alene ældre viden. Som nævnt er der f.eks. ingen officielle opgørelser over grønlanderes sprog, og der findes ikke officielle opgørelser over, hvor mange grønlandere (det vil sige personer, der er født i Grønland), der hvert år flytter til Danmark. Der findes heller ikke oplysninger om antallet af grønlandere i udsatte positioner i Danmark. Manglende viden om grønlandere i Danmark er også et forhold, der nævnes af FN-rapportøren i den foreløbige rapport, der beskrives nærmere ovenfor. FN-rapportøren anfører i den forbindelse:

"In Denmark the share of people in homelessness with an Inuit background is significantly higher than it is among people in homelessness with a Danish background, however no precise data is available Nor are there precise statistics of the number of Inuit children living in Denmark and whether they receive education in their mother-tongue"⁸⁶

Som nævnt ovenfor i afsnit 3 har Justitia for at belyse sammenhængen mellem de retssikkerhedsmæssige udfordringer og øvrige udfordringer af overvejende social karakter afholdt en workshop med deltagelse af både grønlandske og danske repræsentanter fra myndigheder og organisationer,

---

⁸⁶ United Nations Special Rapporteur on The Rights of Indigenous Peoples. (2023). *Visit to Denmark and Greenland 1-10 February 2023 End of Mission Statement*. Side 3

der arbejder med grønlandere i udsatte positioner i Danmark. Et fokuspunkt her var bl.a., at der både for at løse de retssikkerhedsmæssige, men også de øvrige udfordringer af overvejende social karakter, er behov for mere og ny viden på området.

Konkret fremkom på workshoppen udover behovet for mere og ny viden følgende fokuspunkter:

Fokuspunkter

- 1** De mange forskelligartede udfordringer kræver bredspektrede tiltag, og tiltagene bør involvere såvel myndigheder, grønlandere i udsatte positioner som eventuelle andre aktører, f.eks. foreninger, der arbejder med målgruppen – og dette gælder både i Danmark og i Grønland.
- 2** Tværfaglige og længerevarende tiltag vurderes at kunne få den bedste effekt, og det vurderes at være afgørende, at løsninger tænkes sammen og gennemføres på tværs af faggrænser hos myndighederne i Danmark.
- 3** For at undgå (yderligere) udsathed er det helt afgørende med tidlige tiltag, dvs. tiltag allerede i forbindelse med ankomsten til Danmark eller i perioden umiddelbart herefter. Dette gælder både i forhold til at opnå adgang til bolig og i forhold til at få adgang til sociale ydelser.
- 4** Samarbejdet mellem myndighederne i Danmark og i Grønland bør styrkes, så der kan sættes ind med tiltag på myndighedsniveau både inden afrejsen fra Grønland og i forbindelse med ankomsten til Danmark.
- 5** De danske offentlige myndigheder skal sikre, at alle relevante fagpersoner hos myndighederne i Danmark har tilstrækkelig viden om og opmærksomhed på de forskelle, der er mellem Grønland og Danmark, herunder sproglige og kulturelle forskelle, og forskelle i det grønlandske og det danske sociale system.
- 6** Grønlandere i udsatte positioners viden om de forskelle, der er mellem Grønland og Danmark, herunder sproglige og kulturelle forskelle, og forskelle i det grønlandske og det danske sociale system, skal styrkes, både så det bliver lettere at navigere i det danske system ved ankomsten, men også efterfølgende. Det bør i den forbindelse undersøges, om andre kanaler end de mere gængse kan anvendes i videre omfang, end det er tilfældet i dag, f.eks. sociale medier eller inddragelse af både grønlandske og danske ressourcepersoner, bisiddere m.v.

Som nævnt indledningsvist er denne rapport's fokus primært de strukturelle udfordringer af retlig karakter. Som ligeledes nævnt vil Justitia dog arbejde for, at denne rapport's undersøgelse af øvrige

udfordringer, der ikke alene kan forstås og løses juridisk, også vil kunne bruges som afsæt for yderligere undersøgelser og projekter af andre relevante organisationer/faglige eksperter.. Det samme gør sig gældende for de ovennævnte fokuspunkter.

Fokuspunkter

De mange forskelligartede udfordringer kræver bredspektrede tiltag, og tiltagene bør involvere såvel myndigheder, grønlændere i udsatte positioner som eventuelle andre aktører, f.eks. foreninger, der arbejder med målgruppen – og dette gælder både i Danmark og i Grønland.

Samarbejdet mellem myndighederne i Danmark og i Grønland bør styrkes, så der kan sættes ind med tiltag på myndighedsniveau både inden afrejsen fra Grønland og i forbindelse med ankomsten til Danmark.

Tværfaglige og længerevarende tiltag vurderes at kunne få den bedste effekt, og det vurderes at være afgørende, at løsninger tænkes sammen og gennemføres på tværs af faggrænser hos myndighederne i Danmark.

De danske offentlige myndigheder skal sikre, at alle relevante fagpersoner i Danmark har tilstrækkelig viden om og opmærksomhed på de forskelle, der er mellem Grønland og Danmark, herunder sproglige og kulturelle forskelle, og forskelle i det grønlandske og det danske sociale system.

For at undgå (yderligere) udsathed er det helt afgørende med tidlige tiltag, dvs. tiltag allerede i forbindelse med ankomsten til Danmark eller i perioden umiddelbart herefter. Dette gælder både i forhold til at opnå adgang til bolig og i forhold til at få adgang til sociale ydelser.

Styrkelse af grønlændere i udsatte positioners viden om de forskelle, der er mellem Grønland og Danmark, herunder sproglige og kulturelle forskelle, og forskelle i det grønlandske og det danske sociale system.

Anbefalinger

Oplysning

De danske offentlige myndigheder skal i langt højere grad generelt tage højde for de barrierer, som grønlændere i udsatte positioner i Danmark oplever i myndighedernes sagsbehandling, og som medvirker til, at de oplever at være dårligere stillet end andre danskere i udsatte positioner. Dette gælder både i forhold til at få adgang til bolig, sociale ydelser og på andre relevante områder, der har betydning for at grønlændere i udsatte positioner i Danmark kan udfolde deres liv.

Konkret anbefales det, at

Myndighederne skal sikre, at alle fagpersoner på området har tilstrækkelig viden om og opmærksomhed på bl.a. sprog- og kulturforskelle, så sagsbehandlingen på relevante områder i tilstrækkeligt omfang tager højde herfor. Dette bør ske gennem målrettet og obligatorisk uddannelse af alle relevante fagpersoner, og ved at information og vejledning herom er let tilgængelig for alle relevante fagpersoner.

Bolig

Myndighedernes administration af reglerne i almenboligloven om social boliganvisning skal sikre, at boligløse grønlændere i udsatte positioner ikke er dårligere stillet end andre boligløse danskere i udsatte positioner.

Konkret anbefales det, at

Myndighedernes retningslinjer på området skal tage højde for, at tilflyttende grønlændere i en periode formentlig ikke kan opfylde tilknytningskravet i nogen kommuner i Danmark, og tilknytningskrav skal derfor ikke gælde for tilflyttende grønlændere.

Myndighederne skal i alle sager om adgang til en almen bolig efter de boligsociale kriterier stille tolkebistand til rådighed for grønlændere. Adgang til en bolig i Danmark er helt afgørende for grønlændere i udsattes positioners mulighed for at udfolde deres liv i Danmark, og eventuelle sprogbarrierer må derfor ikke forekomme på dette område.

Sociale ydelser

Kommunernes praksis i forhold til behandling af ansøgninger om kontanthjælp skal sikre, at grønlændere i udsatte positioner får den kontanthjælp i Danmark, som de er berettiget til, og uden unødigt forsinkelse. Det gælder særligt ved flytning fra Grønland til Danmark, da tilflytningen i sig selv øger risikoen ikke at få den hjælp, man er berettiget til, og inden for rimelig tid.

Konkret anbefales det, at

Det skal tydeliggøres at opholdskommunen er ansvarlig for, at tilflyttende grønlændere får den kontanthjælp, som de er berettiget til. Ankestyrelsen skal som tilsynsmyndighed følge op på dette.

Dokumentationskrav

De udfordringer, grønlændere i udsatte positioner oplever i forbindelse med ansøgninger om sociale ydelser, pensioner m.v. i forhold til bevisspørgsmål og dokumentationsproblemer skal afhjælpes.

Konkret anbefales det, at

Kommunerne skal ved vurderingen af fremlagt dokumentation til brug for en ansøgning om en social ydelse, pension m.v. - i overensstemmelse med praksis fra ombudsmanden - tage højde for de særlige udfordringer, der kan opstå i forhold til hjemløse grønlændere, og bl.a. skal personens livsførelse og livssituation indgå i vurderingen heraf.

Kommunerne skal i alle tilfælde vedrørende sager om adgang til sociale ydelser, pensioner m.v. stille tolkebistand til rådighed for grønlændere i udsatte positioner, idet adgang til offentlig forsørgelse er afgørende for grønlændere i udsatte positioners levegrundlag, og eventuelle sprogbarrierer må derfor ikke forekomme på dette område.

Flytning

Flere typer af social pension – udover den højeste grad af førtidspension i Grønland – skal automatisk overgå til tilsvarende social pension i Danmark i forbindelse med flytning fra Grønland til Danmark, f.eks. de lavere grader af førtidspension.

I det omfang en social pension i Grønland ikke automatisk kan overgå til Danmark, skal reglerne for udveksling af relevante oplysninger mellem en kommune i en rigsdal til en kommune i en anden rigsdal ændres, så der hurtigere kan ske udveksling af oplysninger i forbindelse med ansøgning om en social pension i tilflytterkommunen.

Digitalisering

Alle offentlige danske myndigheder skal have øget opmærksomhed på de særlige udfordringer, som udsatte grønlændere kan opleve i mødet med en endnu mere digitaliseret offentlig sektor i Danmark, så grønlændere i en udsat position ikke stilles ringere end andre danske borgere i mødet med det digitale offentlige Danmark.

Der skal være bedre adgang til personlig digital hjælp til grønlændere, som flytter til Danmark, og som har vanskeligt ved at navigere i det digitale offentlige Danmark. Det kan f.eks. være i form af digitale støttepersoner, der placeres strategisk i forhold til de steder, hvor grønlændere i udsatte positioner opholder sig og henvender sig. De grønlandske huse i Danmark og øvrige relevante organisationer og myndigheder bør inddrages i den nærmere fastlæggelse af, hvordan denne hjælp bør tilrettelægges.

8 Metode

8.1 Juridisk metode

Rapporten gør brug af juridiske kilder i form af lovgivning og lovforarbejder, retspraksis, praksis fra Folketingets Ombudsmand, juridisk litteratur mv. med henblik på at give et overblik over reglerne for at grønlandere i udsatte positioner i Danmark kan få hjælp efter blandt andet dansk sociallovgivning.

8.2 Data

En række relevante offentlige rapporter og videnskabelige publikationer indgår i det samlede datagrundlag.

8.3 Cases

Justitia har i perioden juni 2022 til december 2022 foretaget 15 interviews med grønlandere i udsatte positioner og en række forskellige aktører, heriblandt socialrådgivere og organisationer og institutioner, der til dagligt hjælper og støtter grønlandere i udsatte positioner i Danmark.

Interviewene har været gennemført både face-to-face og telefonisk, og formålet med interviewene har været – ud fra gruppen af grønlandere i udsatte positioner i Danmark og aktører med kendskab til gruppen - at identificere de retssikkerhedsmæssige udfordringer i relation til gruppens møde med de offentlige myndigheder i Danmark, særligt i forbindelse med flytning fra Grønland til Danmark.

Interviewene har haft en varighed på mellem 30 og 90 minutter og alle interviews er anonymiserede. Interviewene med organisationer og institutioner fremgår dog med navns nævnelser. De interviewede har givet samtykke til, at interviewet er blevet optaget og inddraget i rapporten. De interviewede har endvidere godkendt de citater, der anvendes i rapporten.

De interviewede er på forhånd blevet oplyst om, hvilke emner der ville blive spurgt ind til, men selve spørgerammen er ikke blevet udleveret på forhånd.

Interviewene er alene anvendt til at identificere de retssikkerhedsmæssige udfordringer i relation til grønlandere i udsatte positioners møde med de offentlige myndigheder i Danmark, særligt i forbindelse med flytning fra Grønland til Danmark, og afdækker ikke, i hvilket omfang problemerne måtte optræde.

Eksempler fra relevante offentlige rapporter og videnskabelige publikationer er også anvendt som cases.

For at belyse sammenhængen mellem de retssikkerhedsmæssige udfordringer og øvrige udfordringer af overvejende social karakter og at kvalificere anbefalinger har Justitia tillige afholdt en workshop med deltagelse af både grønlandske og danske repræsentanter fra både myndigheder og organisationer, der arbejder med målgruppen i Danmark.⁸⁷

8.4 Litteratur

Rapporter:

- Baviskar, S. (2015). Grønlændere i Danmark. En registerbaseret kortlægning. SFI. Lokaliseret på <https://www.vive.dk/media/pure/5566/278073>
- Benjaminsen, L. (2022) Hjemløshed i Danmark – National kortlægning. Vive. Lokaliseret på <https://www.vive.dk/media/pure/18153/9732199>
- Institut for menneskerettigheder. (2015). Ligebehandling af grønlandere. Lokaliseret på: https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/ligebehandling_groenlaendere_dk_2015.pdf
- Institut for Menneskerettigheder. (2015-2016). Retten til bolig. Lokaliseret på https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/status/2015-16/delrapporter_med_issn/status_2015-16_delrapport_om_rettet_til_bolig_-_issn.pdf
- Justitia. (2022). Rapport: Retssikkerhed for digitalt udsatte borgere. Lokaliseret på <https://justitia-int.org/digitalt-udsatte/>
- Justitia. (2022). Usynlige Udsattes Retsstilling. Lokaliseret på https://justitia-int.org/wp-content/uploads/2022/06/Rapport_Usynlige-udsattes-retsstilling_formatteret.pdf
- Kjørboe, E. og Zarreparvar, M. (2017). Hjemløse borgeres rettigheder i kommunerne. Lokaliseret på https://menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/hjemloeses_rettigheder_2017.pdf
- Rådet for socialt udsatte. (2014). *I Grønland er jeg for dansk, i Danmark er jeg "bare" grønlander*. Lokaliseret på <https://udsatte.dk/udgivelser/groenland-er-jeg-dansk-danmark-er-jeg-bare-groenlaender>
- Rådet for Socialt Udsatte. (2016). Udsatte grønlandske kvinder i Danmark. Lokaliseret på https://udsatte.dk/files/media/document/Udsatte%20gr%C3%B8nlandske%20kvinder%20i%20Danmark_R%C3%A5det%20for%20Socialt%20Udsatte.pdf
- Schiermacher, M. (2020). Fra Grønland til gaden. Lokaliseret på <https://menneskermedmere.dk/wp-content/uploads/2020/11/FraGroenlandTilGaden.pdf>
- Socialforskningsinstituttet. (2002). *Kommunal boliganvisning til almene familieboliger*. <https://www.vive.dk/media/pure/6170/350856>
- Statens Institut for Folkesundhed. (2019). Vold og seksuelle overgreb i Grønland – et notat baseret på befolkningsundersøgelserne i Grønland. Lokaliseret https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2019/vold_og_seksuelle_overgreb_i_groenland

---

⁸⁷ Følgende deltog i workshoppen: Nauja Bianco, direktør i Det Grønlandske Hus i Odense, socialkonsulent Asta Abelsen Ettrup, Det Grønlandske Hus i København, Mille Schiermacher, Ph.d.-studerende, Grønlands Universitet, Anna Lyng, direktør i Det Grønlandske Hus i Ålborg, Jannie Getreuer Micheelsen, Københavns kommune, Minka A. Heilmann, socialkonsulent i Det Grønlandske Hus i Odense, Tanja Nielsen, direktør i Det Grønlandske Hus i Århus

- Susy Udsat SIF for Rådet for Socialt Udsatte. (2019). Sundhedsprofil for socialt udsatte grøn-
lændere i Danmark. Lokaliseret på [https://udsatte.dk/files/media/document/Sundhedspro-
fil%20for%20socialt%20udsatte%20gr%C3%B8nl%C3%A6ndere%20i%20Dan-
mark%20Susy%20Udsat%20SIF%20for%20R%C3%A5det%20for%20Socialt%20Udsatte.pdf](https://udsatte.dk/files/media/document/Sundhedspro-
fil%20for%20socialt%20udsatte%20gr%C3%B8nl%C3%A6ndere%20i%20Dan-
mark%20Susy%20Udsat%20SIF%20for%20R%C3%A5det%20for%20Socialt%20Udsatte.pdf)
- United Nations Special Rapporteur on The Rights of Indigenous Peoples. (2023). Visit to Den-
mark and Greenland 1-10 February 2023 End of Mission Statement. Lokaliseret på:
[https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/indigenouspeoples/sr/state-
ments/eom-statement-denmark-greenland-sr-indigenous-2023-02-10.pdf](https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/issues/indigenouspeoples/sr/state-
ments/eom-statement-denmark-greenland-sr-indigenous-2023-02-10.pdf)
- VIVE. (2022). Børn med grønlandsk baggrund, der er anbragt i Danmark – fra danske kom-
mune. Lokaliseret på <https://www.vive.dk/media/pure/17801/6878472>

Artikler:

- Juhl, M. (13. nov. 2021). Udsatte borgere i København risikerer at vente mere end tre år på at
få en bolig. Politiken. Lokaliseret på [https://politiken.dk/indland/art8473817/Udsatte-bor-
gere-i-K%C3%B8benhavn-risikerer-at-vente-mere-end-tre-%C3%A5r-p%C3%A5-at-
f%C3%A5-en-bolig](https://politiken.dk/indland/art8473817/Udsatte-bor-
gere-i-K%C3%B8benhavn-risikerer-at-vente-mere-end-tre-%C3%A5r-p%C3%A5-at-
f%C3%A5-en-bolig)
- Maagaard Holm, J. (9. september 2019). Se kortet: Her er der flest og færrest almene boliger.
Altinget. Lokaliseret på [https://www.altinget.dk/artikel/se-kortet-her-er-der-flest-og-fa-
errest-almene-boliger](https://www.altinget.dk/artikel/se-kortet-her-er-der-flest-og-fa-
errest-almene-boliger)
- Nørrelund Sørensen, H. (03. marts 2023). Anbringelser af grønlandske børn: Regeringen giver
millioner til nye forældretest. KNR. Lokaliseret på [https://knr.gl/da/nyheder/anbringelser-af-
groenlandske-boern-regeringen-giver-millioener-til-nye-foraeldretest](https://knr.gl/da/nyheder/anbringelser-af-
groenlandske-boern-regeringen-giver-millioener-til-nye-foraeldretest)
- Sæhl, M. (22. april 2018). Sproget splitter Grønland: Nina kan kun tale dansk - Sebastian vil
kun tale grønlandsk. DR. Lokaliseret på [https://www.dr.dk/nyheder/indland/valgigroen-
land/sproget-splitter-groenland-nina-kan-kun-tale-dansk-sebastian-vil-kun](https://www.dr.dk/nyheder/indland/valgigroen-
land/sproget-splitter-groenland-nina-kan-kun-tale-dansk-sebastian-vil-kun)

Hjemmesider

- Socialt Udsatte Grønlændere: [https://www.udsattegroenlaendere.dk/viden-om-udsatte-
gronlaendere/socialt-udsatte-gronlaendere/](https://www.udsattegroenlaendere.dk/viden-om-udsatte-
gronlaendere/socialt-udsatte-gronlaendere/)

Statistik:

- Danmarks Statistik. (1. januar 2022). *Personer født i Grønland og bosat i Danmark 1. januar
efter køn, alder og forældrenes fødested*. Lokaliseret på: [https://www.statistikban-
ken.dk/BEF5G](https://www.statistikban-
ken.dk/BEF5G)

Offentlige myndighedsportaler:

- Finansministeriet. (2021). Forslag til finanslov for finansåret 2021. Side 23. Lokaliseret på:
<https://fm.dk/media/18175/ffl21a41.pdf>
- Københavns Kommune om Skæve boliger: [https://www.kk.dk/borger/udsatte-voksne/hjem-
loese/skaeve-boliger](https://www.kk.dk/borger/udsatte-voksne/hjem-
loese/skaeve-boliger)
- Københavns Kommune om Den boligsociale anvisning: [https://www.kk.dk/om-kommu-
nen/kontakt/borgercenter-voksne/den-boligsociale-anvisning](https://www.kk.dk/om-kommu-
nen/kontakt/borgercenter-voksne/den-boligsociale-anvisning)
- Naalakkarsuisuts hjemmeside om den offentlige digitale post: [https://digitalimik.gl/em-
ner/digitale_loesninger/odp?sc_lang=d](https://digitalimik.gl/em-
ner/digitale_loesninger/odp?sc_lang=d)
- Social- og Boligstyrelsen. (2022). Veje til støtte tilpasset udsatte grønlandere i Danmark. Lo-
kaliseret på [https://sbst.dk/udgivelser/2022/veje-til-stoette-tilpasset-udsatte-groenlaen-
dere-i-danmark](https://sbst.dk/udgivelser/2022/veje-til-stoette-tilpasset-udsatte-groenlaen-
dere-i-danmark)

Udtalelser fra Folketingets Ombudsmand:

- FOB 2020-7. Krav til dokumentation for ophold i riget i uddannelses- og kontanthjælpssager.
https://www.ombudsmanden.dk/find/udtalelser/beretningssager/alle_bsager/2020-7/pdf

**DANMARKS UAFHÆNGIGE
JURIDISKE TÆNKETANK**

